

Voorlopige agenda van de commissie Werk en Inkomen van 6 december 2006

Hierbij wordt u uitgenodigd voor de openbare vergadering van de commissie Werk en Inkomen

Datum: woensdag 6 december 2006
Aanvang: 16:30 uur
Locatie: Oude raadzaal
Voorzitter: A. de Rooij
Griffier: G. Sietsema

A. A. ALGEMEEN DEEL

A.1. Mededelingen voorzitter/portefeuillehouders

A.2. Vaststelling agenda

[Agenda raadsclie. Werk en Inkomen 6 december 2006](#) (pdf)

[Verslag raadsclie. Werk en Inkomen 6 december 2006](#) (pdf)

A.3. Rondvraag

B. B. INHOUDELIJK DEEL

B.1. Raadsvoorstel: Invoering Wet Inburgering

[Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering](#) (pdf)

B.2. Raadsvoorstel: "Uitsluiting uitgesloten"

(bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

[Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' \(bestrijding armoede en sociale uitsluiting\)](#) (pdf)

C. C. HUISHOUELIJK DEEL

C.1. Lange termijn agenda + lijst moties en toezeggingen

C.2. Ingekomen stukken en stukken ter kennisname

C.3. Vaststelling verslag d.d. 8 november 2006

Agenda raadscie. Werk en Inkomen 6 december 2006

RAADSCOMMISSIE WERK EN INKOMEN

Concept-agenda: W&I nr. 06/12
Datum: Woensdag 6 december 2006
Tijd: *16.30-19.00 uur*
Plaats: *Oude* raadzaal
Voorzitter: dhr. A. de Rooij
Commissiegriffier: mw G. Sietsema ☎ 367 7725
E-mail: greet.sietsema@griffie.groningen.nl

A. ALGEMEEN DEEL

- A.1. Mededelingen voorzitter/portefeuillehouders
- A.2. Vaststelling agenda
- A.3. Rondvraag

B. INHOUDELIJK DEEL

- B.1. Raadsvoorstel: *Invoering Wet Inburgering*
- B.2. Raadsvoorstel: *“Uitsluiting uitgesloten” (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)*

C. HUISHOUDELIJK DEEL

- C.1. Lange termijn agenda + lijst moties en toezeggingen
- C.2. Ingekomen stukken en stukken ter kennisname
- C.3. Vaststelling verslag d.d. 8 november 2006

Verslag raadsclie. Werk en Inkomen 6 december 2006

VERSLAG VERGADERING RAADSCOMMISSIE WERK EN INKOMEN

WI: 06/12
Datum: 6 december 2006
Plaats: oude raadzaal
Tijd: 16.30-18.30 uur

Aanwezig: dhr. A. de Rooij (voorzitter), dhr. P.W.G. Verschuren (wethouder), dhr. J.J. Dijkstra (wethouder), mevr. I. Bolle (plv. griffier), mevr. R.F. Slors (PvdA), mevr. A. Vos (PvdA), dhr. B. Oost (PvdA), dhr. M. Azghoughi (PvdA), dhr. R.D.J. Kouwenhoven (VVD), dhr. J.M. van Keulen (VVD), dhr. M.T. Gijsbertsen (GroenLinks), mevr. A. Postma (GroenLinks), dhr. B.H. Koops (CDA), dhr. J. Luhoff (D66), mevr. C.D. van Hoek-Volkerink (ChristenUnie), dhr. E. Eikenaar (SP), dhr. M.A. in 't Veldt (SP), dhr. J. Schuitemaker (S&S), dhr. J. Bolhuis (Stadspartij) en mevr. G. Sietsema (cie.griffier).

Inspreekers: bij punt A.3 en B.2: mevr. I. van Oosten (KUIO), bij punt B.1: dhr. H. Alderkamp (Werkgroep Vluchtelingen Vrij).

A.1. Opening en mededelingen.

De voorzitter heet allen welkom, in het bijzonder mevr. Van Hoek die mevr. Jongman vervangt. De commissie gaat akkoord met de themabijeenkomst Draadloos Groningen op 19 januari 2007.

A.2. Vaststelling agenda.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

A.3. Rondvraag.

Mevr. Van Oosten zou graag zien dat op het voorlichtingsformulier voor potentiële bijstandsgerechtigden niet alleen de plichten, maar ook de rechten van de klanten zouden staan. Wijst verder op het onterecht sturen van een uitnodiging aan een aantal jarenlange klanten met een sanctiedreiging van korting op de uitkering. Vraagt of de sociale dienst in zijn benadering rekening kan houden met het dossier van het type klant.

Dhr. Eikenaar vraagt hoe het staat met de overname van de werknemers van het ambulante team van de WPG.

Wethouder Verschuren antwoordt dat overname van het ambulante team waarschijnlijk alleen mogelijk is wanneer de werknemers worden verdeeld over de verschillende wijkseenheden van het groenbeheer.

De raadscommissie zal op de hoogte worden gebracht van de resultaten van de overname van het ambulante team van WPG naar DSW Stadspark.*

B.1. Invoering Wet Inburgering.

Dhr. Alderkamp merkt op dat hier sprake is van een discriminerende wetgeving waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen westerse en niet-westerse mensen. Er is sprake van eenrichtingsverkeer waarbij geëist wordt van de inburgeraar om zich optimaal in te spannen om actief deel te nemen aan de samenleving. In de nota wordt niet uitgelegd wat inburgering inhoudt. Vindt dat de gemeente de volledige eigen bijdrage voor haar inwoners voor haar rekening moet nemen. In de tabellen worden mensen ingedeeld op basis van etniciteit, dit is ongepast.

Dhr. Van Keulen complimenteert de wethouder met de nota en is blij met de keuze voor een dubbel traject: participatie en integratie. Vraagt hoe deze nota zich verhoudt met het plan van aanpak Allochtonen uit de bijstand (februari) Handhavingcriteria worden vastgelegd in de verordening, graag toch al toelichting van de wethouder, evenals over de ontheffingscriteria, voor de raadsbehandeling op 20 december.

Dhr. Koops onderschrijft de nota in grote lijnen. Bij de handhaving wordt de bereidheid zich in te zetten belangrijker genoemd dan het resultaat. Deze bereidheid moet in de verordening goed worden afgebakend. Uiteindelijk doel zou moeten zijn dat de mensen de Nederlandse taal goed leren. Zou het jammer vinden wanneer de inburgeringsadviseur geen rol zou krijgen vanwege de financiën. Pleit ervoor deze adviseur mee te nemen in de doelstellingen bij de begroting en later controle bij de rekening.

Dhr. In 't Veldt zegt dat de SP het een prima nota vindt. Verzoekt om ruimhartig met de vrijstellingen om te gaan. Vraagt verder om de trajecten zoveel mogelijk lokaal in te kopen.

Dhr. Bolhuis meldt dat de Stadspartij positief is over de uitgangspunten van het voorstel en vindt het een goede zaak dat het college in de handhaving de nadruk legt op aangetoonde inzet en persoonlijke omstandigheden.

Verslag raadsclie. Werk en Inkomen 6 december 2006

Dhr. Luhoff zegt dat ook D66 het een heldere notitie vindt. Vraagt nadere informatie over wijze van handhaving. Vraagt m.b.t. de ontheffing hoe het wettelijk kader zich verhoudt met dit stuk.

Dhr. Schuitemaker zegt dat ook S&S positief is over de nota. Het verschil wat de gemeente kwijt is aan inburgeringstrajecten en de rijkssubsidie is behoorlijk, is dit vergelijkbaar met andere gemeenten in Nederland? Wellicht mogelijkheden via de VNG aan te geven dat dit moeilijkheden oplevert. De gemeente vraagt een inspanningsverplichting, het rijk een resultaatverplichting, kan dit leiden tot minder subsidie en hoe denkt het college dit risico op te vangen? S&S ziet het toepassen van een boete als allerlaatste redmiddel.

Mevr. Van Hoek meldt dat de ChristenUnie het een goede nota vindt. Ingezet moet worden op zoveel mogelijk ondersteuning en begeleiding. Steun voor de participatieactiviteiten in de eigen wijk. Informatievoorziening en advisering blijft erg belangrijk. Vraagt de raad op te hoogte te houden en eventuele risico's vooraf te dekken.

Mevr. Postma merkt op dat GroenLinks blij is met de structurele inzet op het gebied van taalonderwijs voor nieuwkomers en het opheffen van achterstanden bij de oudkomers. Blij met de inzet van het college om ruimhartig om te gaan met de ontsnapingsclausule. Vraagt hoe het zit met de afhankelijkheid van het halen van een diploma voor de status van asielzoekers. Is het niveau van onderwijs en het examen voor iedereen hetzelfde? Blij met het aanbieden van duale trajecten. Toeleiding naar (vrijwilligers)werk of stage is een goede inzet tegenover de inspanningsverplichtingen. Overname van de vragen van dhr. Alderkamp m.b.t. de eigen bijdrage.

Mevr. Slors zegt dat ook de PvdA fractie positief is over de nota, met name de grote lijnen als het aanbieden van duale trajecten en de fasering die wordt aangebracht binnen de verschillende groepen inburgeraars. Instemming dat de handhaving niet altijd met harde hand hoeft. Het woord sanctie klinkt raar als men geen uitkering heeft, boete kan wel. Graag meer informatie over handhaving bij 123 oudkomers.

Wethouder Verschuren licht de gemeentelijke invulling toe, waarbij iedereen een duaal traject aan wordt geboden die gericht is op participatie. Tweede uitgangspunt is om maximale hulp te bieden bij de inburgering en de derde is dat er minder wordt gekeken naar resultaat als het gaat om boetes, maar meer naar inspanning. De nota borduurt voort op de eerdere nota 'Bruggen slaan'. In de nota 'Allochtonen in de bijstand' die in februari verschijnt, zal meegenomen worden wat i.k.v. deze nota gebeurt. Handhaving- en ontheffingscriteria worden in de wet geregeld. De gemeente moet in de verordening de hoogte van de boetes bepalen en de ontsnapingsmogelijkheden. Ontheffing is in de wet geregeld, dit moet worden aangevraagd door de inburgeraar zelf, wanneer gesanctioneerd moet worden ligt ook vast, alleen van de ontsnapingsmogelijkheid die is ingebouwd kan de gemeente gebruik maken. Er wordt veel aandacht besteed aan de voorlichtende en adviserende rol. De Informatie Beheergroep geeft alle potentiële inburgeringsplichtigen door, zodat iedereen wordt bereikt. Meegenomen zal worden of er een heldere normering mogelijk is zodat achteraf controle kan plaatsvinden. De verwachting is dat de lokale instellingen Noorderpoort en Alfacollege die nu het monopoly hebben, in de nieuwe situatie veel trajecten zullen aanbieden. Meer geld vergaren via een VNG-traject zit er waarschijnlijk niet in. Het college is het ermee eens dat een boete een laatste redmiddel moet zijn. De € 270 eigen bijdrage is wettelijk verplicht, *onderzocht zal worden of dit in incidentele gevallen via de bijzondere bijstand kan worden betaald ** De Informatie Beheergroep neemt de examens af, die hiervoor landelijk wordt aangestuurd. Hier heeft de gemeente geen invloed op maar er zal alles aan worden gedaan om mensen te pushen dit examen te halen. Handhaving bij 123 oudkomers is de minimumeis van het Rijk, dit kan oplopen in de praktijk. Onder de oude wet is geëxperimenteerd met een persoonsgebonden budget waarmee men een eigen traject kan samenstellen. Dit wordt voortgezet, mits men de verantwoordelijkheid aankan.

→ Besloten wordt dat het voorstel als discussiepunt naar de raad gaat. De commissie stemt in met het rechtstreeks sturen van de nog uit te werken verordening naar de raad van 20 december als discussiestuk.

B.2. Uitsluiting uitgesloten.

Mevr. Van Oosten stelt voor om de cliënten schriftelijk te verzoeken op een neutrale plek te verschijnen en niet bij de sociale dienst, bijvoorbeeld bij het Gemeentelijk Informatie Centrum. Wanneer mensen wel een beroep doen op de voedselbank maar niet op de beschikbare hulpverlening, dan schieten de organisaties te kort. Vindt t.a.v. schuldpreventie dat men nog steeds erg lang moet wachten op een uitkering, het verstrekken van voorschotten zou sneller en ruimhartiger moeten zijn.

Mevr. Slors zegt dat de PvdA fractie erg te spreken is over deze nota. In de nota worden armen veelal gelijkgesteld met bijstandsgerechtigden. Vraagt of gekeken kan worden hoe andere groepen armen benaderd

Verslag raadscie. Werk en Inkomen 6 december 2006

kunnen worden. Vindt dat er te weinig resultaat is t.a.v. de schuldhulpverlening. Vindt de informatie over het gelijktrekken van de inkomensgrenzen te summier, of er sprake is van één vermogenstoets komt niet aan de orde.

Dhr. Gijbertsen complimenteert het college met de nota die goede voorstellen bevat met name om het niet-gebruik tegen te gaan. Vraagt naar de inzet van het college t.a.v. de collectieve belastingteruggave. Instemming met de voorstellen om de bestaande regeling aan te passen, wil wel meer info over de verstrekking van bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen zonder terugbetalingsverplichting. Inzet op versnelling van de procedures voor de aanvraag van bijzondere bijstand is welkom, vraagt of dit ook bij reguliere bijstands aanvragen wordt aangepakt. M.b.t. inkomensgrenzen aansluiting bij mevr. Slors. Instemming met bedrag voor verhuizing van de voedselbank, wel graag informatie over besteding van het bedrag. Instemming met prioritering in de schuldhulpverlening. Vraagt het college een notitie te maken specifiek over schuldpreventie bij jongeren (rol MJD, inschakeling scholen, jonge daklozen). *GroenLinks zal de technische vragen m.b.t. de schuldpreventie bij jongeren ambtelijk afdoen, de overgebleven politieke vragen worden naar de wethouder gestuurd en de antwoorden gedeeld met de raad.* Vraagt of budgetbeheer langer kan gelden dan 3 jaar en hoe het overleg met schuldeisers verloopt. Is voor integrale aanpak van armoede en neemt aan dat de raad op latere termijn het bedrag van € 660.000 beschikbaar stelt. Vraagt naar rol van kerken en andere religieuze instellingen in het armoedebeleid.

Mevr. Van Hoek merkt op dat de ChristenUnie de voorstellen ondersteunt, elke stadje moet kunnen deelnemen aan de samenleving. Is blij met ondersteuning van de voedselbank. Concrete begeleiding in het vinden van de juiste voorzieningen is belangrijk. Verzoekt om tussenrapportages over de voortgang.

Dhr. Schuitemaker zegt dat Student en Stad zich kan vinden in de voorstellen. Meer aandacht aan schuldhulpverlening en het actief opsporen van niet-gebruikers zijn belangrijke stappen. Aansluiting bij GroenLinks m.b.t. de voedselbank en de schuldpreventie bij jongeren.

Dhr. Luhoff mist concrete voorstellen hoe mensen uit de armoedesituatie worden geholpen en sociaal in te sluiten. Bij het gelijkshakelen van 1 inkomensgrens wordt de armoedeval vergroot, graag meer informatie hierover. Vraagt om een reactie van de wethouder op de memo's van de Cliëntenraad.

Dhr. Bolhuis sluit aan bij de PvdA. Vraagt naar de precieze bestemming van de € 20.000 voor de voedselbank. Vraagt verder hoe de betere voorlichting wordt aangepakt.

Dhr. Eikenaar merkt op dat de SP blij is met de concrete maatregelen in de nota. Het koppelen van bestanden wordt nu naast fraudebestrijding ingezet om armoede op te sporen. Blij met stevige inzet om niet-gebruik tegen te gaan evenals de uitbreiding van het pakket van de ziektekosten. Vraagt m.b.t. aanschaf van duurzame gebruiksgoederen om het voorbeeld van Nijmegen te volgen waar deze gratis zijn voor langdurige minima's mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Op welke termijn komen hier voorstellen over? Het gemakkelijk lenen onder wurgende voorwaarden is ook een verantwoordelijkheid van de overheid. Steun voor de bijdrage aan de voedselbank.

Dhr. Koops vraagt n.a.v. de memo van de Cliëntenraad om pinnen in winkels met de GKB-pas weer toe te staan. Vraagt zich af waarom de verbetering van de voorlichting nu gaat lukken, het CDA is voor een 'buddysysteem' die cliënten begeleidt in het administratieve oerwoud en in het beheersen van hun budget (Humanitas, kerken). Vraagt aandacht voor bereikbaarheid en ruime openingstijden van de dienst. Vraagt reactie op de opmerking van mevr. Van Oosten dat de organisaties tekort schieten. Is het eens met haar pleidooi voor het sneller en ruimhartiger verstrekken van voorschotten. N.a.v. de opmerking in de nota dat voedselbanken goed werk doen, vraagt hij de wethouder of deze hiermee erkent dat de mening van de SP dat voedselbanken een schande zijn in Nederland een verkiezingsretoriek was.

Dhr. Kouwenhoven vindt dat het college een doelstelling zou moeten formuleren, bijvoorbeeld om gedurende dit college het aantal klanten van de voedselbank te halveren.

Dhr. Eikenaar is ervan overtuigd dat het aantal klanten naar beneden gaat en vraagt hiervoor een inspanningsverplichting van de wethouder.

Dhr. Koops vindt dat op zoek moet worden gegaan naar de oorzaak van de problemen van de klant van de voedselbank. De voedselbank is een particulier initiatief, dit verdient een steun in de rug.

Dhr. Kouwenhoven vindt dat de nota een materialistische grondslag heeft: meer geld, meer mogelijk. Aansluiting bij de PvdA dat het te veel om bijstandsgerechtigden gaat. Had verwacht dat armoedepact al in de steigers stond. Verder weinig sprake van toeleiding naar werk, hét middel om armoede uit te sluiten. Daagt het

Verslag raadscie. Werk en Inkomen 6 december 2006

college uit om een concrete doelstelling te formuleren, dus hoe gaat het met de bijzondere bijstand, hoe met de wachtlijsten en gebruik schuldhulpverlening en verlagen klanten van de voedselbank.

Dhr. Gijsbertsen zegt dat de voedselhulpverlening geen onderdeel is van het gemeentelijk armoedebeleid.

Dhr. Kouwenhoven onderschrijft dit, maar nu ontbreekt elke doelstelling. Merkt op dat dekking voor de te nemen maatregelen niet voldoende is en vraagt hierover informatie vóór besluitvorming.

Wethouder Verschuren legt uit dat het college een drietal stappen neemt: 1. terugdraaien aantal bezuinigingen en geld wat nog beschikbaar was uitgeven voor de chronisch zieken en ouderen is inmiddels gebeurd. 2. de aanpak van niet-gebruik en uitbreiding van de schuldhulpverlening wordt nu aan gewerkt. 3. armoedepact waarin het geheel breder en integraler wordt, is de komende stap. Daarnaast wordt onderzocht hoe de bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen moet worden aangepakt. *Na 1 april 2007 zal een stand van zaken worden gegeven + voorstellen voor de inzet bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen**. T.a.v. het armoedepact zal ook met kerken en moskeën worden gesproken. *Begin volgend jaar zal een stand van zaken worden gegeven van de totale armoedeaanpak, als vervolg op de kadernota "Werken, meedoen en erbij horen"**. Meegenomen zal worden dat de uitvoering niet beperkt blijft tot de bijstandsgerechtigden. Bij de schuldhulpverlening zijn de wachtlijsten weggewerkt, er wordt fors ingezet op preventie. Om bureaucratie tegen te gaan raadt de wethouder af allerlei doelstellingen te formuleren. Doel is het niet-gebruik tegen te gaan, de schuldhulpverlening te verbeteren, dit kan worden gecontroleerd zonder vooraf een bepaald niveau aan te geven. *Voor de raad van 20 december zullen de mogelijkheden voor 1 vermogenstoets worden gegeven**. Over een aantal inkomensstoetsen heeft de gemeente niets te vertellen, daar waar mogelijk wordt uniformering toegepast. Het preadvies van het college voor het initiatiefvoorstel van GroenLinks zit in de maak, hierin wordt de collectieve belastingteruggave meegenomen. Waar snellere verstrekking van de algemene bijstand mogelijk is zal dat moeten gebeuren. Het rijk heeft de verplichting opgelegd dat de sociale diensten binnen 4 weken een voorschot moeten geven. *Zodra het plan van aanpak schuldhulpverlening voor jongeren klaar is, zal de raadscommissie hiervan een exemplaar ontvangen**. Er is een mogelijkheid de grens van 3 jaar voor budgetbeheer te verlengen (beschermingsbewind). Het algemeen beeld is dat alloctonen de weg wel weten te vinden naar de voorzieningen, het project van de MJD 'met kleur de wijk in' draagt hiertoe bij. *Voor de raad van 20 december zal een schriftelijke reactie worden gegeven op de drie memo's van de Cliëntenraad**. T.a.v. de duurzame gebruiksgoederen zal worden gekeken hoe men hiermee in Nijmegen omgaat, in de notitie na 1 april over de uitgavenontwikkeling zal dit worden meegenomen. Garanties of het nu wel lukt om het niet-gebruik tegen te gaan zijn moeilijk te geven. Een buddysysteem via vrijwilligers is een van de maatregelen die in het armoedepact moeten komen, hier zijn geen financiële middelen voor. *Voor de raad van 20 december zal de raad worden geïnformeerd over de openingstijden en de telefonische bereikbaarheid van de dienst Sozawe**. *Er zal worden teruggerapporteerd over de verhuizing en het bedrijfsplan van de voedselbank**. Voor de schuldhulpverlening wordt dit jaar € 500.000 extra ontvangen. Dit is toereikend. Tot 2010 is het ook gedekt, daarna kan er een risico ontstaan. *Voor de raad van 20 december zal een concreter inzicht worden gegeven in de financiering voor uitsluiting uitgesloten, met name wat structureel of incidenteel is en voor welk jaar het geldt**.

→ Besloten wordt dat het voorstel als discussiestuk naar de raad gaat, met inachtneming van de nog te ontvangen informatie.

C.1. Lange termijn agenda + lijst moties en toezeggingen.

Dhr. Gijsbertsen vraagt waarom de informatie over de buitensteedse gevallen van de ID-ombouw naar februari gaat en of dat het sturen hierop niet lastig maakt.

Wethouder Verschuren antwoordt dat januari niet gehaald gaat worden, maar om tot nader beleid te komen zou januari ook al te laat zijn.

Wethouder Dijkstra meldt dat de raad volgende maand een brief krijgt over de activiteiten van de Makro.

C.2. Ingekomen stukken en stukken ter kennisname.

Dhr. Oost verzoekt om agendering van de notitie 'Aanpak langdurige leegstand kantoren in Groningen'.

Dhr. Kouwenhoven vraagt n.a.v. de notitie 'Budgetten WWB' hoe het overgebleven werkdeel wordt uitgegeven.

Wethouder Verschuren meldt dat hierover een evaluatie is te verwachten in mei (op LTA).

C.3. Vaststelling verslag d.d. 8 november 2006.

Het verslag wordt vastgesteld.

Verslag raadscie. Werk en Inkomen 6 december 2006

Toezeggingen uit de raadscommissie:

Bij A.3 Rondvraag:

- Wethouder Verschuren zegt toe dat de raadscommissie op de hoogte zal worden gebracht van de resultaten van de overname van het ambulante team van WPG naar de DSW Stadspark. *)

Bij B.1 Invoering Wet Inburgering:

- Wethouder Verschuren zegt toe dat onderzocht zal worden of de eigen bijdrage van € 270 die de inburgeraar zelf moet betalen, in incidentele gevallen via de bijzondere bijstand kan worden betaald.

Bij B.2 Uitsluiting uitgesloten:

- Wethouder Verschuren zegt toe dat na 1 april 2007 een stand van zaken zal worden gegeven + voorstellen voor de inzet bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen.
- Wethouder Verschuren zegt toe dat er begin volgend jaar een stand van zaken zal worden gegeven van de totale armoedeaanpak, als vervolg op de kadernota "Werken, meedoen en erbij horen".
- Wethouder Verschuren zegt toe, **voor de raad van 20 december** de mogelijkheden voor 1 vermogenstoets te zullen geven.
- Wethouder Verschuren zegt toe, zodra het plan van aanpak schuldhulpverlening voor jongeren klaar is, de raadscommissie hiervan een exemplaar ontvangt.
- Wethouder Verschuren zegt toe, **voor de raad van 20 december** een schriftelijke reactie te geven op de drie memo's van de Cliëntenraad.
- Wethouder Verschuren zegt toe, **voor de raad van 20 december** informatie te geven over de openingstijden en de telefonische bereikbaarheid van de dienst Sozawe.
- Wethouder Verschuren zegt toe, terug te rapporteren over de terug te rapporteren over de verhuizing en het bedrijfsplan van de voedselbank.
- Wethouder Verschuren zegt toe, **voor de raad van 20 december** een concreter inzicht te geven in de financiering voor uitsluiting uitgesloten, met name wat structureel of incidenteel is en voor welk jaar het geldt.

Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

Inburgeren in Groningen

Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

Oktober 2006

Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

Aan de raad,

INLEIDING

Aanleiding

Op 1 januari 2007 wordt de Wet Inburgering van kracht. Deze wet brengt een aantal veranderingen met zich mee voor mensen die zich voor het eerst in Nederland vestigen én voor mensen die al langer in Nederland wonen, maar nog onvoldoende zijn ingeburgerd. Een belangrijk verschil met de oude wet is dat van inburgeraars niet alleen inspanningen worden gevraagd, maar dat hen ook een resultaatverplichting wordt opgelegd: men is ingeburgerd wanneer het inburgeringsexamen is gehaald. Ook voor de gemeente verandert het nodige: als gemeente krijgen we een spilfunctie bij de uitvoering van de nieuwe wet. Dat betekent dat we inburgeraars moeten informeren en ondersteunen bij hun inburgering en dat we hun verplichtingen moeten handhaven. Voor een deel moeten we ons daarbij houden aan landelijke regels, en voor een deel kunnen we zelf keuzes maken voor doelgroepen en voor de aard en intensiteit van informatie, advies en ondersteuning.

Achtergrond

In Groningen hebben we in de afgelopen jaren al een visie ontwikkeld over integratie en inburgering. Daarbij hebben we aangegeven dat inburgering de eerste belangrijke stap is op weg naar integratie. Doel van integratie is om nieuwe stadsgedogen duurzaam deel te laten nemen aan de Groninger samenleving. Wij ondersteunen hen daarbij zoveel mogelijk bij het nemen van de eigen verantwoordelijkheid. In het project 'Ingewerkt in Groningen' hebben we hierop voortgebouwd. In het collegeprogramma hebben we aangegeven dat inburgerings- en integratiebeleid moet leiden tot het leren van de Nederlandse taal, het verkrijgen van werk en het bevorderen van participatie en samenleving in de wijk. Daarbij willen we extra aandacht besteden aan personen die onvoldoende zelfredzaam (bijvoorbeeld analfabeet) zijn en willen we extra inzet plegen om de emancipatie van allochtone vrouwen te bevorderen. De keuzes die we maken bij de uitvoering van de nieuwe wet, komen voort uit deze eerder geformuleerde visie.

Deze nota

In deze nota geven we een korte schets van de nieuwe wet inburgering en de gemeentelijke taken daarin (hoofdstuk 1). In hoofdstuk 2 gaan we in op de keuzes en de concrete uitwerking daarvan in Groningen. Daarbij kunnen wij overigens nog niet volledig zijn. Het heeft lang geduurd voordat duidelijk is hoe de wet er precies uit zou zien, wie tot de groep inburgeraars zou behoren die onder deze wet zou vallen en wat de financiële gevolgen zijn. De wet moet nog door de eerste kamer worden aangenomen. In hoofdstuk 3 gaan we in op de financiële en organisatorische consequenties van de nieuwe wet.

Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

HOOFDSTUK 1: WET INBURGERING

Doel en uitgangspunten van de Wet Inburgering

Doel van inburgering is dat iedereen de Nederlandse taal spreekt en kennis heeft van de Nederlandse samenleving en de belangrijkste Nederlandse waarden en normen. Dit biedt iedereen een basis om actief deel te kunnen nemen aan het maatschappelijke leven. Inburgering vormt de eerste stap op weg naar integratie. Het integratieproces moet uiteindelijk leiden tot volwaardig burgerschap in Nederland. Bij de vormgeving van de wet heeft het kabinet de volgende uitgangspunten gehanteerd:

a. De eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar staat centraal

De inburgeraar is zelf verantwoordelijk is voor het behalen van het inburgeringsexamen. Dat betekent dat de inburgeraar zelf moet zorgen dat hij of zij ingeburgerd raakt en de kosten daarvoor in principe zelf moet dragen. Consequentie daarvan is dat hij of zij de vrijheid heeft om zelf een keuze te maken uit inburgeringscursussen of ander activiteiten, waarmee de verplichting vervalt om deze cursus bij een Regionaal Opleidingscentrum te volgen.

b. Aan de inburgeringsverplichting is voldaan wanneer het inburgeringsexamen is gehaald

De nieuwe wet kent geen inspanningsverplichting (het volgen van een inburgeringsprogramma), maar een resultaatverplichting (het behalen van het inburgeringsexamen).

c. Gemeenten hebben een spilfunctie bij de uitvoering van deze wet

Gemeenten spelen een centrale rol bij de uitvoering van de nieuwe wet. De gemeente heeft drie taken: informeren, faciliteren en handhaven. Verderop in dit hoofdstuk geven we aan wat deze taken inhouden. Overigens heeft ook de Informatie Beheer Groep een belangrijke rol. Zij organiseren het centrale inburgeringsexamen, bieden leen-faciliteiten aan en beheren de landelijke registratie van potentiële inburgeraars.

Wie zijn inburgeringsplichtig

De volgende groepen zijn inburgeringsplichtig volgens de Wet Inburgering:

- de nieuwkomer die na het afleggen van het inburgeringsexamen buitenland een voorlopige vergunning tot verblijf heeft gekregen.
- de vreemdeling die anders dan voor een tijdelijk doel rechtmatig in Nederland verblijft (oudkomer).
- de vreemdeling die werkzaam is als geestelijk bedienaar.

In sommige gevallen worden zij vrijgesteld van de inburgeringsplicht, namelijk:

- in de leeftijd tot 16 en ouder dan 65 jaar
- als zij 8 jaar gedurende de leerplichtige leeftijd in Nederland verbleven
- als bepaalde Nederlandse diploma's en certificaten zijn behaald.
- Als sprake is van tijdelijk verblijf in Nederland.

Antillianen en Arubanen vallen niet onder de Wet Inburgering. Voor hen blijft de bestaande Wet Inburgering Nieuwkomers van kracht. Ook niet onder de wet vallen genaturaliseerde Nederlanders. Voor deze groep wordt een aparte regeling ontwikkeld, zodat zij wel op vrijwillige basis gebruik kunnen maken van inburgeringsvoorzieningen als er sprake is van een inburgeringsachterstand.

Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

Taken van de gemeente

1. Informeren

Van ons wordt verwacht dat wij onze inburgeraars informeren over de inhoud van de verplichtingen, over aanbieders van cursussen en over de ondersteuning van de gemeente. Wij moeten in een verordening vastleggen op welke manier wij die informatiefunctie vormgeven.

2. Faciliteren

De inburgeringsplichtige is zelf verantwoordelijk voor zijn inburgering. Aan een deel van de inburgeringsplichtigen kan de gemeente een inburgeringsaanbod doen. Voor twee groepen inburgeraars heeft het rijk echter aangegeven dat de gemeente *moet* zorgen voor een aanbod aan inburgeringsactiviteiten. Het gaat om:

- asielmigranten en
- geestelijk bedienaren.

Voor twee andere groepen *mag* de gemeente een aanbod doen. Het gaat om:

- uitkeringsgerechtigde inburgeraars en
- oudkomers zonder inkomen uit werk of uitkering.

Of en onder welke voorwaarden we een aanbod doen aan deze groepen, moeten we in een verordening vastleggen. Ook bij een gemeentelijk aanbod betaalt de inburgeraar een eigen bijdrage.

3. Handhaven

De wet verplicht inburgeraars om aan hun inburgering te werken. Als gemeente moeten we deze verplichting handhaven. Voor nieuwkomers geldt dat deze verplichting van rechtswege is opgelegd. Voor oudkomers geldt dat de verplichting geldt zodra de gemeente een beschikking heeft afgegeven. Het is de taak van de gemeente om te controleren of mensen binnen de gestelde termijnen aan hun inburgeringsverplichtingen hebben voldaan. Wanneer dat niet het geval is, moet de gemeente een (bestuurlijke) boete opleggen. Ook het beleid over handhaving moeten we vastleggen in een verordening.

Omvang van de doelgroep

We hebben een inschatting gemaakt van het aantal potentiële inburgeringsplichtigen. In de eerste plaats gaat het daarbij om nieuwkomers. Dit zijn asielmigranten en gezins/huwelijksmigranten. Naar verwachting zijn dat er circa 150 per jaar, uitgaande van ervaringen in voorgaande jaren. Daarnaast zijn er oudkomers, naar schatting ongeveer 2700 vreemdelingen. We kunnen daarbij onderscheid maken tussen oudkomers met een uitkering (520) en oudkomers zonder uitkering (2200). We kunnen op dit moment niet vaststellen hoe de situatie is van oudkomers zonder uitkering. Het kan gaan om mensen die aan het werk zijn, maar ook om mensen die kinderen opvoeden. Het is de bedoeling dat op termijn een bestand aan Potentieel Inburgeringsplichtigen wordt bijgehouden door de IB-groep. Als gemeente krijgen we de namen van potentieel inburgeringsplichtigen door hen aangeleverd. Op dit moment is dat nog niet het geval. Voor een overzicht van de onze bekende aantallen, verwijzen we u naar bijlage 1.

Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

HOOFDSTUK 2: GEMEENTELIJKE KEUZES

Onze visie

Op verschillende momenten hebben we als gemeente aangegeven wat onze visie is op inburgering en integratie. Zo hebben we in de nota's 'Aansprekend en respectvol' en 'Bruggen Slaan' aangegeven hoe wij aankijken tegen inburgering en integratie. Daarnaast hebben we in ons collegeprogramma aangegeven dat ons integratiebeleid gericht moet zijn op het leren van de Nederlandse taal, het verkrijgen van werk, het bevorderen van participatie en het samenleven in de wijk. Daarbij hebben we aangegeven dat we willen inzetten op een stijging van het aantal oudkomers dat een traject volgt. In het afgelopen jaar hebben we ervaring opgedaan met de vormgeving van duale trajecten (reïntegratie en inburgering) door middel van persoonsgebonden budgetten. Met deze methode willen we doorgaan. Tenslotte hebben we gekozen voor een extra inzet voor de emancipatie van allochtone vrouwen.

Samengevat komt onze visie erop neer dat:

1. Inburgering de eerste stap is op weg naar integratie. Het uiteindelijke doel is zelfredzaamheid. Nieuwe Stadgers zijn geïntegreerd wanneer men duurzaam deelneemt aan de samenleving, door middel van werk of door middel van andere vormen van maatschappelijke participatie;
2. Inburgering niet vrijblijvend is en een wederzijds proces. Wij verwachten van inburgeraars dat zij zich optimaal inspannen om actief deel te nemen aan de samenleving. Daar staat tegenover dat wij vinden dat de Groningse samenleving moet openstaan om allochtonen de kans te geven volwaardig te participeren;
3. De bereidheid zich in te zetten om in te burgeren voor ons leidend is. Dat betekent dat wij de handhaving van de wet baseren op de geleverde inspanning om in te burgeren, meer dan het resultaat dat ermee is bereikt.
4. Wij inburgeraars ondersteunen bij het nemen van hun eigen verantwoordelijkheid. Dat wat mensen zelf kunnen, moeten zij ook zelf doen. Maar mensen moeten ook kansen krijgen om die verantwoordelijkheid daadwerkelijk te nemen. Daarbij krijgen ze de ondersteuning die hiervoor nodig is. De aanpak van 'Ingewerkt in Groningen' wordt hier mede voor ingezet.
5. We het noodzakelijk vinden om (extra) te investeren in personen die al langer in Nederland verblijven en hen alsnog voorbereiden op een inburgeringsexamen en werk of maatschappelijke participatie;

Onze keuzes

Deze visie heeft gevolgen voor de keuzes die we als gemeente willen maken bij de uitvoering van de Wet Inburgering. Keuzes maken we daarbij op drie fronten: wie gaan we ondersteunen, hoe gaan we ondersteunen, hoe gaan we handhaven?

Wie gaan we ondersteunen?

Uiteraard ondersteunen we de groep die we als gemeente *moeten* ondersteunen. Het gaat hierbij om asielmigranten en geestelijk bedienaren. Daarnaast willen we ook een aanbod doen aan groepen die we *mogen* ondersteunen.

Omdat we deze groepen niet in één keer in zijn geheel kunnen bedienen, zullen we dit gefaseerd moeten doen. De eerder gemaakte keuzes uit de integratienota en het collegeprogramma, leiden ertoe dat we kiezen voor een fasering op basis van de volgende criteria. We leggen prioriteit bij:

- a) *Degenen die gemotiveerd zijn om in te burgeren*

We vinden het van belang dat we mensen die zelf hun verantwoordelijkheid willen nemen, zo goed mogelijk ondersteunen. Dat betekent dat we degenen die ons vragen om een

Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

inburgeringstraject, zoveel mogelijk een aanbod willen doen.¹ Dit kan zowel gaan om mensen die onder de inburgeringsplicht vallen als om vrijwillige inburgeraars (burgers die genaturaliseerd zijn) als er sprake is van een inburgeringsachterstand. Hieronder scharen we ook degenen die voor de inwerkingtreding van de WI al deelnemen aan een inburgeringstraject.

b) degenen die ondersteuning het meest nodig hebben

We vinden het van belang om ondersteuning te bieden aan diegenen die dit het hardst nodig hebben. Dat zijn in de eerste plaats inburgeraars die niet kunnen lezen en niet kunnen schrijven, of geen kennis hebben van latijns schrift.

c) degenen waarbij inburgering van belang is om in hun eigen inkomen te voorzien

Werk is een belangrijk onderdeel van het integratieproces. Dat betekent dat we prioriteit willen geven aan personen die nog niet op de arbeidsmarkt actief zijn. We zullen dus uitkeringsgerechtigde oudkomers actief ondersteunen bij hun voorbereiding op werk én inburgeringsexamen.

d) degenen die een opvoedende taak hebben.

We willen inzetten op de toekomst van de jeugd. Allochtone vrouwen spelen via de opvoeding een belangrijke rol bij de integratie van de volgende generatie. Wij vinden het van belang dat opgroeiende kinderen zo snel mogelijk volwaardig onderdeel uitmaken van de Nederlandse samenleving. De eigen ontwikkeling van vrouwen op het gebied van participatie en zo mogelijk werk is daarbij belangrijk. Dat betekent dat wij prioriteit willen geven aan inburgeraars die een minderjarig kind opvoeden.

Deze criteria hanteren we niet alleen voor de fasering bij groepen die we een aanbod willen doen, maar ook voor de groepen die we een aanbod moeten doen.

Hoe gaan we ondersteunen

Inburgering is de eerste stap op weg naar integratie. We vinden het van belang dat inburgeraars de gelegenheid krijgen om de kennis die zij opdoen direct in de praktijk te kunnen inzetten. Daarom kiezen we er voor om altijd een 'dual' aanbod te doen. We combineren een inburgeringsaanbod dus altijd met reïntegratie- of participatieactiviteiten. Dat betekent dat wij alleen gecombineerde trajecten inkopen. Naast de ingekochte voorzieningen willen we inburgeraars die in staat zijn hun eigen inburgering te organiseren een persoonsgebonden budget beschikbaar stellen. We sluiten aan bij de werkwijze van 'Ingewerkt in Groningen'. Gezien het feit dat de markt voor veel inburgeraars niet transparant is, ondersteunen we hen bij de samenstelling van een voorzieningenpakket. Hiervoor stellen we een inburgeringsadviseur ter beschikking die kennis heeft van de opleidings- en reïntegratiemarkt.

We streven er naar om participatieactiviteiten bij het inburgeringsaanbod in ieder geval deels te laten plaatsvinden in de eigen wijk. Op deze wijze willen we de inzet ondersteunen om de samenhang in de wijk te bevorderen, één van de doelstellingen in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en bovendien één van de pijlers van ons integratiebeleid.

Ons aanbod baseren we op de uitkomsten van een onafhankelijke begintoets waarin het startniveau van de inburgeraar wordt beoordeeld.

---

¹ Voor zover zij vallen onder de doelgroep waaraan de gemeente een aanbod mag doen

Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

De inburgeringstrajecten die we vanaf 2007 inkopen zien er anders uit dan tot nu toe het geval was. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat deze trajecten de inburgeraar altijd moesten voorbereiden op het inburgeringsexamen, en er altijd sprake is van een gecombineerd traject. Op dit moment bereiden we deze inkoop voor. Omdat hier enige tijd overheen gaat, bekijken we de mogelijkheden om, indien noodzakelijk, voor een korte overgangperiode ons bestaande aanbod aan te passen aan de nieuwe eisen.

Hoe willen we informeren?

Om verschillende redenen vinden we het van groot belang om te zorgen voor een kwalitatief hoogwaardige informatievoorziening. In de eerste plaats omdat een groot deel van deze doelgroep de weg in Groningen onvoldoende kent. Een goede wegwijzer en adviseur aan het begin kan ervoor zorgen dat inburgeraars over voldoende kennis beschikken om een afgewogen keuze te maken voor de meest passende inburgeringsactiviteiten. Tevens kan een goede informatievoorziening ervoor zorgen dat inburgeraars ook die ondersteuning ontvangen waar zij recht op hebben. In de tweede plaats is een goede informatievoorziening noodzakelijk om hen te wijzen op rechten en plichten die horen bij de inburgering. Omdat we als gemeente ook het naleven van de verplichtingen moeten handhaven, is het van belang dat inburgeraars vanaf het begin duidelijk weten om welke verplichtingen het gaat en welke gevolgen het niet-naleven daarvan heeft.

Een goede informatievoorziening betekent dat we potentiële inburgeraars én intermediaire organisaties actief willen informeren over de wet. We doen dat onder andere door het inrichten van een fysiek informatiepunt bij de dienst Sozawe waar potentiële inburgeraars terecht kunnen met hun vragen. Maar daar blijft het niet bij. We willen informatie via meerdere kanalen gaan verstrekken: face to face, telefonisch en via internet. Bij de invulling van de informatieverstrekking sluiten we waar mogelijk aan bij de ontwikkelingen binnen het project Stad en Stadhuis.

Een goede informatievoorziening betekent ook dat we inburgeraars die niet in aanmerking komen voor een gemeentelijk aanbod, willen adviseren als zij daar behoefte aan hebben. Uit de pilot 'Ingewerkt in Groningen' hebben we immers geleerd dat die advisering ook noodzakelijk is als de inburgeraar zelf zijn inburgering organiseert. Gevolg van deze keuze is dat we de informatiefunctie ruimer opvatten dan wettelijk is vereist en dat de middelen die het rijk hiervoor beschikbaar stelt, ontoereikend zijn. Voor de invulling van deze ambitie zijn dus aanvullende middelen nodig. Indien we deze aanvullende middelen niet kunnen vinden zullen we deze functie rol sober invullen, en ons in eerste instantie richten op het informeren. De adviserende rol komt dan te vervallen.

Hoe willen we handhaven?

Handhaving moet bijdragen aan het doel van de wet, namelijk zorgen voor inburgering. We willen op dit punt zoveel mogelijk aansluiten bij het handhavingsregime binnen de Wet werk en bijstand, zowel wat betreft de hoogte van de sancties als wat betreft de werkwijze. Dit vanwege het succes van deze aanpak binnen de WWB en vanwege het feit dat een deel van de doelgroep zowel onder het regime van de inburgeringswet als van de WWB valt. We gaan dus ook binnen de WI uit van de principes van Hoogwaardig Handhaven; een evenwichtige invulling van informeren, faciliteren, controleren en sanctioneren.

De aangetoonde inzet om in te burgeren zal leidend zijn bij het al dan niet opleggen van boetes.

Daarbij zullen we rekening houden met persoonlijke omstandigheden.

De wet biedt de gemeente de mogelijkheid om een ontheffing van de inburgeringsplicht te verlenen als de inburgeringsplichtige zich gedurende een lange periode aantoonbaar heeft ingespannen om het inburgeringsexamen te halen, maar daarin kennelijk nooit zal kunnen slagen. Van die mogelijkheid zullen we gebruik maken als iemand zich wel voor zijn of haar inburgering heeft ingezet.

Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

HOOFDSTUK 3: UITVOERING VAN DE WET

Financiering

Gemeenten krijgen vanuit het rijk een vergoeding voor de uitvoering van de verschillende taken. De vergoeding bestaat uit drie elementen:

1. een prestatie-afhankelijk deel voor het doen van een inburgeringsaanbod
2. een variabel deel voor de handhaving van de inburgeringsplicht en
3. een vast deel voor de informatievoorziening

1. een prestatie-afhankelijke vergoeding voor de ondersteuning

De gemeente ontvangt een bedrag van € 6.180 per inburgeraar zonder inkomen of uitkering die een aanbod aanvaardt, en een bedrag van € 4.235 per uitkeringsgerechtigde inburgeraar. De vergoeding wordt voor 30% gebaseerd op de start van de voorziening en 70% op de deelname aan het inburgeringsexamen. De vergoedingen zijn bedoeld voor de kosten van de voorzieningen (scholing en reïntegratie) én voor de uitvoering van de wet door de gemeente. Daarbij is rekening gehouden met de eigen bijdrage van € 270 die de inburgeraar moet betalen.

Volgens de procedure van het Grote Stedenbeleid maakt de gemeente afspraken met het rijk over het aantal inburgeraars dat een aanbod ontvangt voor de periode 2007 - 2009. Dit najaar maken we voorlopige afspraken. Na inwerkingtreding van de wet maken we uiterlijk 15 april 2007 definitieve afspraken. Op basis van de indicatieve bedragen die het rijk bekend heeft gemaakt voor de prestatie-afspraken zou Groningen voorlopig een budget ontvangen voor globaal ongeveer 1500 trajecten voor 3 jaar.

De genoemde bedragen zijn niet toereikend. Ter vergelijking: inburgeringstrajecten inclusief de gemeentelijke lasten voor administratie, casemanagement, verantwoording etc. kosten nu gemiddeld circa € 8400,-. Gemeenten worden geacht de reïntegratiecomponent van het inburgeringstraject uit het WWB-werkbudget te betalen. Omdat we voor de groep oudkomers zonder uitkering geen beroep kunnen doen op het werkbudget (en omdat de vergoeding van het rijk voor deze groep waarschijnlijk ook niet toereikend is), worden we waarschijnlijk gedwongen om voor de andere groepen een groter deel van de kosten uit het werkbudget te financieren. We schatten voorsnog in dat een co-financiering uit het wwB-werkbudget van jaarlijks 1 tot 1,5 miljoen euro nodig is. Op dit moment beschikken we overigens over voldoende middelen in het werkbudget voor de co-financiering van de inburgeringstrajecten. Mocht dit op termijn wijzigen dan zal hier een knelpunt ontstaan. Voor het aanbod aan analfabeten willen we mede gebruik maken van educatiemiddelen voor alfabetisering.

2. een variabele vergoeding voor handhaving

Niet alle inburgeringsplichtigen krijgen een gemeentelijk aanbod. De gemeente moet de inburgeringsplicht van deze groep wel handhaven. De gemeente ontvangt daarvoor een vergoeding van € 310,- per inburgeringsplichtige waaraan een beschikking wordt afgegeven. Uit de indicatieve budgetten die het rijk heeft aangegeven kunnen we halen dat Groningen geacht wordt in de periode 2007-2009 de inburgeringsplicht te handhaven van ongeveer 450 inburgeraars die geen aanbod ontvangen.

3. een vaste vergoeding voor de informatievoorziening.

De gemeente ontvangt voor de komende drie jaar een bedrag van € 107.000,- voor de vormgeving van de informatiefunctie. Dit is onvoldoende om deze functie vorm te geven zoals ons dat voor ogen staat en zoals we die hebben beschreven in hoofdstuk 2. Hoewel we nu nog geen exact bedrag kunnen noemen zal het gaan om een bedrag van enkele tienduizenden euro's dat we jaarlijks tekort zullen komen.

Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

We onderzoeken of het tekort in het eerste jaar te dekken is uit het invoeringsbudget dat nog aan gemeenten beschikbaar zal worden gesteld (zie hieronder). Vanaf 2008 zijn aanvullende middelen nodig om de informerende en adviserende rol actief in te vullen. Indien we de aanvullende middelen niet kunnen vinden zullen we de informerende rol sober invullen.

Naast de middelen voor uitvoering ontvangt de gemeente een invoeringsbudget. Het gaat om een vergoeding voor voorbereidingskosten zoals opleiding, communicatie, ICT, organisatie etc. Het kabinet en VNG hebben onlangs overeenstemming bereikt over de hoogte van dit invoeringsbudget, namelijk € 52 miljoen. Nog onbekend hoe dit over gemeenten wordt verdeeld. Op basis van voorlopige informatie schatten we in dat Groningen zo'n € 200.000,- à 300.000,- zal ontvangen.

De belangrijkste financiële risico's van de Wet Inburgering zijn:

- Lagere inkomsten door het niet of niet tijdig opgaan voor het inburgeringsexamen door een inburgeringsplichtige die een aanbod heeft aanvaard. De gemeente derft dan 70% van de rijksvergoeding.
- Hogere kosten dan verwacht, veroorzaakt door hogere inkoopkosten, organisatiekosten, handhavingskosten.
- Administratieve risico's bij verantwoording van de middelen. Als gevolg van de combinatie van middelen WI met middelen Wwb-werkdeel voor de financiering van het aanbod zal ook onder beide regimes moeten worden verantwoord. Dit stelt de nodige eisen aan de onderliggende administratie en documentatie.

Dekking van financiële tegenvallers is waarschijnlijk mogelijk uit de voorziening 'nieuwkomers Win'.

Organisatie

Invoering van de Wet Inburgering betekent dat de groep (potentiële) inburgeraars wordt uitgebreid. Het aantal inburgeraars dat in aanmerking komt voor een gemeentelijk aanbod groeit. Bovendien betekent de wet een uitbreiding van gemeentelijke taken op het gebied van inburgering; de gemeente krijgt een informerende en een handhavende taak voor inburgeringsplichtigen die niet in aanmerking komen voor een gemeentelijk aanbod. Hetzelfde geldt voor inburgeringsplichtigen die het aanbod niet aanvaarden.

De invoering van de wet heeft daarmee verscheidene personele en organisatorische consequenties:

- Op dit moment starten jaarlijks ongeveer 300 inburgeraars een traject. Uitbreiding van het aantal inburgeraars dat we jaarlijks ondersteuning zullen bieden leidt tot uitbreiding van de benodigde formatie casemanagement. Daarnaast moeten verscheidene aanvullende administratieve taken worden verricht, zoals het innen van de eigen bijdrage. Naast de WI die moet worden uitgevoerd blijft bovendien de huidige WIN van kracht voor Antillianen/Arubanen.
- Handhaving voor inburgeringsplichtigen zonder aanbod is een nieuwe (extra) taak die we zullen moeten organiseren. Daarnaast leidt de invoering van de inburgeringsplicht waarschijnlijk tot een toename van het aantal bezwaar- en beroepsprocedures.
- We kiezen voor een actieve informerende rol. Hiervoor zullen we capaciteit moeten organiseren.
- Op basis van de ervaringen die we hebben opgedaan in de pilot 'Ingewerkt in Groningen' kiezen we er voor om de functie van 'inburgeringsadviseur' zelf in te vullen². Die functie zullen we dus moeten organiseren.
- Bij de invoering van de WI zullen we te maken krijgen met aanloopkosten omdat personeel en organisatie moeten worden ingericht op deze nieuwe taken. Daarbij gaat het onder meer om scholing en training, inrichten van de administratieve organisatie, productieverliezen etc.

Deze consequenties zullen we in de komende tijd nader uitwerken.

Belangrijk aandachtspunt is het feit dat de Wet Inburgering vooral een tijdelijke extra inspanning vraagt van gemeenten van enkele jaren. De inburgeringsplicht voor de zogenaamde oudkomers moet

² In combinatie met verstrekking van een persoonsgebonden budget

Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

in de eerste jaren na invoering van de WI worden vastgesteld, al dan niet in combinatie met een inburgeringsaanbod.

2007 overgangsjaar

De wet wordt naar verwachting per 1 januari 2007 van kracht. Volgens planning wordt de wet in november in de Eerste Kamer vastgesteld. De tijd om de wet in te voeren is kort, terwijl een gedegen voorbereiding op de gemeentelijke taken tijd kost. De VNG heeft in een brief aan het kabinet aangegeven dat invoering per 1 januari 2007 voor gemeenten eigenlijk ondoenlijk is. Bovendien zijn we voor de uitvoering onder meer afhankelijk van de voortgang bij de IB-groep en van aanpassingen door onze softwareleverancier aan ons automatiseringssysteem. Dat laatste zal volgens planning pas halverwege 2007 zijn gerealiseerd.

Omdat het tot op het laatst onduidelijk bleef hoe de definitieve wet er uit zou zien, wie onder de werking van de wet zou vallen en welke middelen de gemeente zouden krijgen voor de uitvoering van de wet, hebben gemeenten zich nog niet volledig voor kunnen bereiden op de situatie na 1 januari 2007. Dat betekent dat we nu pas concrete stappen kunnen zetten bij:

- het inrichten van de organisatie die de wet moet uitvoeren;
- het bepalen van de aard en omvang van de in te kopen voorzieningen en vervolgens het aanbesteden daarvan;
- het bepalen van de financiële risico's;
- het voorbereiden van de verordening;

Dit alles betekent dat wij 2007 beschouwen als een overgangsjaar. In de eerste helft van 2007 zullen we ons vooral toeleggen op de taken die we in ieder geval moeten uitvoeren. Dat houdt vooral in dat we:

- inburgeraars moeten kunnen informeren over hun verplichtingen en
- nieuwkomers in Groningen een aanbod kunnen doen.

In de loop van 2007 zullen we ook andere inburgeraars een aanbod gaan doen volgens de prioritering die we in de nota hebben aangegeven.

Communicatie

De gemeente krijgt een informerende rol naar potentiële inburgeraars. In hoofdstuk 2 hebben we aangegeven hoe we die rol willen gaan vervullen.

De communicatie naar burgers over de wet inburgering zal deels vanuit het rijk lopen en ook het IBG heeft een belangrijke rol bij de informatievoorziening. Het is van belang om daarbij aan te sluiten. Met betrekking tot de invoering van de wet zullen we een communicatieplan opstellen waarin we naast het informeren van potentiële inburgeraars ook aandacht zullen schenken aan het informeren van relevante organisaties en instellingen.

Raadsvoorstel

Wij stellen u voor de uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van Groningen,

De Burgemeester,

De secretaris,

Raadsvoorstel - Uitgangspunten voor invoering van de Wet Inburgering

Bijlage: indicatie van het aantal potentieel inburgeringsplichtigen in Groningen.

Onderstaande tabel geeft een ruwe indicatie van het aantal potentieel inburgeringsplichtigen (vreemdelingen) in Groningen, gebaseerd op een eigen analyse en verdeeld over enkele kenmerken voor zover bij ons bekend. Daarnaast staat in de tabel ook het aantal genaturaliseerden weergegeven. Zij zullen onder een aparte regeling gaan vallen waardoor zij als potentieel vrijwillige inburgeraar kunnen worden aangemerkt.

Belangrijke element dat bij deze inschatting ontbreekt is een indicatie van het opleidingsniveau. Behaalde diploma's kunnen leiden tot een vrijstelling van de inburgeringsplicht. Ook weten we niet hoe degenen die geen WWB-uitkering ontvangen in hun levensonderhoud voorzien (bv. werk, studie, WW/WIA etc.).

Het daadwerkelijk aantal inburgeringsplichtigen zal dus naar verwachting lager uitvallen. Bij inwerkingtreding van de wet wordt het Bestand Potentieel Inburgeringsplichtigen (BPI), dat de IB-groep op dit moment aanlegt, leidend. Nu hebben wij nog geen inzicht in dat bestand.

		Vreemdelingen		Genaturaliseerden	
		Aantal	Perc.	Aantal	Perc.
Uitkering Wwb	Ja	521	19%	1434	52%
	Nee	2211	81%	1333	48%
Kinderen	Ja	734	27%	1894	68%
	Nee	1998	73%	873	32%
Leeftijd	tot 23 jaar	419	15%	32	1%
	23 tot 30 jaar	980	36%	259	9%
	30 tot 40 jaar	875	32%	901	33%
	40 tot 50 jaar	312	11%	988	36%
	50 tot 60 jaar	125	5%	474	17%
Geslacht	60 tot 65 jaar	21	1%	113	4%
	Man	1362	50%	1407	51%
	Vrouw	1370	50%	1360	49%
	Etniciteit	Afrikaans	392	14%	207
Aziatisch		924	34%	861	31%
Indon./Moluks		157	6%	149	5%
Marokkaans		103	4%	151	5%
Noord-Mediterraans		102	4%	170	6%
Onbekend		2	0%	0%	0%
	Oost-Europees	426	16%	135	5%
	Overig westers	149	5%	34	1%
	Surinaams	31	1%	562	20%
	Turks	206	8%	202	7%
	Z- en M-Amerikaans	178	7%	181	7%
	Zuid-Mediterraans	60	2%	115	4%
Totaal		2732	100%	2767	100%

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

COMMISSIE WERK EN INKOMEN

griffier van de raadscommissie
greet.sietsema@griffie.groningen.nl
tel 050-367 7725

VERGADERSTUK

vergaderdatum: 6 december 2006

onderwerp: 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

Aan de raad,

Inleiding

Groningen wil een sterke en solidaire stad zijn, waarin alle Stadgers actief deelnemen aan de samenleving. Dat is nog niet voor iedereen mogelijk. Als college willen we in de komende periode daarom actief gaan werken aan de bestrijding van de armoede in onze stad. Doel van deze aanpak is om actieve deelname van alle Stadgers mogelijk te maken. Als we het hebben over armoede, gaat het dus niet alleen om de financiële situatie van mensen. Het gaat om een combinatie van problemen (langdurig laag inkomen, gebrek aan maatschappelijke deelname, slechte gezondheid, enzovoort) die leidt tot een gebrek aan perspectief. We hebben het dan over armoede en sociale uitsluiting. Dat vinden wij niet acceptabel. We stellen daarom een fors aantal maatregelen voor om dit te voorkomen: om uitsluiting uit te sluiten.

Deze nota gaat over de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting in de gemeente Groningen. Voor een deel kondigen we hierin concrete maatregelen aan, waarin we de inkomenspositie van burgers met lage inkomens willen verbeteren. Daarbij ligt de nadruk op het optimaliseren van het gebruik van bestaande regelingen (DEEL 1). Daarnaast komen we met een aantal voorstellen om de schuldhulpverlening te intensiveren. Hier ligt het accent op het voorkomen van schulden en schuldproblemen (DEEL 2). Tenslotte presenteren we een aantal uitgangspunten, waarmee we in de komende periode een Groninger debat over armoede en sociale uitsluiting in willen gaan. Dat debat moet leiden tot een 'Groninger Armoedepact', waarin gemeente en maatschappelijke organisaties afspraken maken over de manier, waarop armoede wordt gesignaleerd en bestreden en waarop maatschappelijke deelname door kwetsbare groepen wordt gestimuleerd (DEEL 3). We eindigen met een hoofdstuk financiën (DEEL 4).

Maatregelen

We nemen in de komende periode de volgende maatregelen:

Bestaande regelingen binnen het minimabeleid verbeteren en het niet-gebruik terugdringen

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

Uitvoeren campagne gebruik zorg/huurtoeslag
Ontwikkeling van een armoedescorekaart
Ontwikkeling van materiaal voor intermediairs
Verbeteren van voorlichtingsmateriaal- en methodes (ontwikkelen)
Realiseren van een Informatie/vraagfunctie voor intermediairs
Uitbreiding van het pakket collectieve ziektekostenverzekering
Versoepelen van de criteria voor de langdurigheidstoeslag
Vaker verstrekken bijzondere bijstand als schenking voor duurzame
gebruiksgoederen
Het vereenvoudigen van procedures
Eenmalige ondersteuning van de voedselbank
Ondersteuning van klanten van de voedselbank op het gebied van schulden
Ondersteunen van de opzet van een Jeugdsportfonds in Groningen
Het optrekken van de inkomensgrens bij de regeling maaltijdvoorziening

---

Schuldhelpverlening intensiveren

Versterken preventie schuldhelpverlening
Ontwikkelen preventiemateriaal schuldhelpverlening
Intensiveren preventief budgetbeheer
Vergroten effectiviteit schuldhelpverlening
Invoering van financiële coaching jongeren/werkgevers
Realiseren van borgstellingen sociale kredieten
Bieden van schuldhelpverlening aan (ex-)zelfstandigen

Ontwikkelen van een brede aanpak armoedebeleid in Groningen

Gesprekken met organisaties en analyse van beleidsmaatregelen op het gebied van
armoede en sociale uitsluiting, uitmondend in een conferentie
Opstellen en uitvoeren van een Groninger Armoedepact

Financiën

Om de maatregelen te kunnen financieren maken wij gebruik van de volgende middelen:

- a. Middelen voor bijzondere bijstand uit 2006 voor incidentele kosten
- b. Middelen voor bijzondere bijstand uit de jaren 2007 en verder voor de structurele kosten (extra gebruik van bijzondere bijstand)
- c. Middelen uit de energietoeslag voor de voorbereiding en uitvoering van maatregelen van het Groninger armoedepact.
- d. Middelen uit de subsidieregeling schuldhelpverlening voor de intensivering van de maatregelen schuldhelpverlening

Wij stellen u, onder overlegging van de op deze aangelegenheid betrekking hebbende bescheiden, te besluiten:

1. de nota 'Uitsluiting uitgesloten' vast te stellen;
2. het college te verzoeken de genoemde maatregelen uit te voeren en waar nodig betreffende uitvoeringsbesluiten en uitvoeringsregelingen aan te passen;

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

3. de subsidie schuldhulpverlening in te zetten voor schuldhulpverlening;

Uitsluiting uitgesloten

UITSLUITING UITGESLOTEN

ARMOEDEBESTRIJDING EN SOCIALE INSLUITING IN GRONINGEN

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

INHOUDSOPGAVE

Inleiding

Deze nota

DEEL 1

BESTAANDE REGELINGEN VERBETEREN EN HET GEBRUIK ERVAN STIMULEREN

Inleiding

Maatregelen

1. *Het stimuleren van en het ondersteunen bij het gebruik van bestaande regelingen*
2. *Het actief opsporen van rechthebbenden*
  - a. *Door het koppelen van bestanden*
  - b. *Door informatie naar de burger te brengen*
  - c. *Door maatschappelijke en intermediaire organisaties beter te benutten*
3. *Betere voorlichting – onder andere via Internet*
4. *Het aanpassen van bestaande regelingen*
  - a. *Uitbreiden pakket collectieve verzekering*
  - b. *Verruimen mogelijkheden langdurigheidstoeslag*
  - c. *Vaker bijzondere bijstand als schenking verstrekken voor duurzame gebruiksgoederen*
5. *Het vereenvoudigen van procedures*
6. *Het ondersteunen van (particuliere) initiatieven*
  - a. *Nieuwe loods voedselbank*
  - b. *Opzetten Gronings Jeugdportfonds*
7. *Gelijktrekken inkomensgrenzen*

Samenvatting

DEEL 2

SCHULDHULPVERLENING INTENSIVEREN

Inleiding

Maatregelen

1. *Het voorkomen van schulden: investeren in preventie en signalering*
  - a. *Vergroten van de kennis bij medewerkers van de verschillende instellingen*
  - b. *Zorgen voor beschikbaarheid van ondersteuning bij financiële vragen en problemen*
  - c. *Afspraken maken met schuldeisers*
2. *Intensiveren van preventief budgetbeheer*
3. *Vergroten van de effectiviteit van schuldhulpverlening*
  - a. *Verhogen van de kwaliteit*
  - b. *Verhogen van de effectiviteit*

Samenvatting

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

DEEL 3

ARMOEDEBESTRIJDING VRAAGT OM EEN GEZAMENLIJKE AANPAK

Inleiding

Het Groninger Armoedepact

DEEL 4

FINANCIERING

Inleiding

De maatregelen op een rij

Toelichting

Bestaande regelingen verbeteren en het niet-gebruik terugdringen

Schuldhelpverlening intensiveren

Gezamenlijke aanpak armoede

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

UITSLUITING UITGESLOTEN

ARMOEDEBESTRIJDING EN SOCIALE INSLUITING IN GRONINGEN

Inleiding

Groningen wil een sterke en solidaire stad zijn, waarin alle Stadgers actief deelnemen aan de samenleving. Dat is nog niet voor iedereen mogelijk. Als college willen we in de komende periode daarom actief gaan werken aan de bestrijding van de armoede in onze stad. Doel van deze aanpak is om actieve deelname van alle Stadgers mogelijk te maken. Als we het hebben over armoede, gaat het dus niet alleen om de financiële situatie van mensen. Het gaat om een combinatie van problemen (langdurig laag inkomen, gebrek aan maatschappelijke deelname, slechte gezondheid, enzovoort) die leidt tot een gebrek aan perspectief.

In de afgelopen periode zijn verschillende onderzoeken gedaan naar het probleem van armoede en sociale uitsluiting. Zo heeft het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een onderzoek gedaan naar de risicofactoren van sociale uitsluiting. Daaruit concludeert het bureau dat er bepaalde groepen zijn voor wie het risico op sociale uitsluiting groter is. Het gaat dan bijvoorbeeld om mensen met een slechte gezondheid, mensen met psychische problemen, mensen die alléén hun kinderen opvoeden en mensen met een niet-westerse afkomst. Oplossingen voor deze problemen vragen om een brede aanpak waarbij al deze (beleids-) terreinen betrokken zijn. Dat kunnen we niet op korte termijn en dat kunnen we niet alleen. We stellen daarom in deze nota voor om de komende periode met (ervarings-) deskundigen in gesprek te gaan om de armoedeproblematiek in Groningen in kaart te brengen en zoveel mogelijk op te lossen. We willen komen tot een Groninger Armoedepact. We kunnen echter ook op korte termijn al iets doen. In de afgelopen periode heeft het SCP onderzoek gedaan naar het gebruik van bestaande (inkomensondersteunende) regelingen en heeft Regioplan onderzoek gedaan naar klanten van voedselbanken. In deze onderzoeken is geconcludeerd dat er aanzienlijke groepen burgers zijn die geen gebruik maken van bestaande regelingen. Dat betekent dat mensen over meer financiële middelen kunnen beschikken dan nu het geval is. Wij vinden dat we alles op alles moeten zetten om daar zoveel mogelijk een einde aan te maken. In deze nota vindt u dan ook een aantal voorstellen om het gebruik van bestaande regelingen te stimuleren.

Deze nota

Deze nota gaat over de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting in de gemeente Groningen. Voor een deel kondigen we hierin concrete maatregelen aan waarin we de inkomenspositie van burgers met lage inkomens willen verbeteren. Daarbij ligt de nadruk op het optimaliseren van het gebruik van bestaande regelingen (DEEL 1). Daarnaast komen we met een aantal voorstellen om de schuldhulpverlening te intensiveren. Daarbij ligt het accent op het voorkomen van schulden en schuldproblemen (DEEL 2). Tenslotte presenteren we een aantal uitgangspunten waarmee we in de komende periode een Groninger debat over armoede en sociale uitsluiting in willen gaan. Dat debat moet leiden tot een 'Groninger Armoedepact' waarin gemeente en maatschappelijke organisaties afspraken maken over de manier waarop armoede wordt gesignaleerd en bestreden, en waarop maatschappelijke deelname door kwetsbare groepen wordt gestimuleerd (DEEL 3). We eindigen met een hoofdstuk financiën (DEEL 4).

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

DEEL 1:

BESTAANDE REGELINGEN VERBETEREN EN HET GEBRUIK ERVAN STIMULEREN

Inleiding

Het SCP en Regioplan hebben uit onderzoek geconcludeerd dat groepen minima geen gebruik maken van bestaande inkomensondersteunende regelingen. In welke mate dit niet-gebruik voorkomt, is niet bekend. Het SCP doet daar op dit moment onderzoek naar. De uitkomsten worden nog dit jaar verwacht. Wel geeft men een aantal mogelijke oorzaken voor het niet-gebruik van regelingen. De belangrijkste zijn dat:

- mensen niet op de hoogte zijn van de betreffende regelingen;
- mensen denken geen recht op deze regelingen te hebben;
- mensen zich schamen om een beroep te doen op deze regelingen;
- mensen problemen hebben (bijvoorbeeld vanwege de taal) om te begrijpen wat een regeling inhoudt en hoe men deze aan moet vragen.

Hieronder presenteren wij een aantal maatregelen waarmee we denken deze oorzaken (gedeeltelijk) weg te nemen.

Behalve het stimuleren van het gebruik van bestaande regelingen, zijn we ook voortdurend op zoek naar manieren om bestaande regelingen te verbeteren. Dat geldt bijvoorbeeld voor het pakket van de collectieve ziektekostenverzekering voor minima en voor de mogelijkheid die we hebben om soepeler om te gaan met de toekenning van de langdurigheidstoelage¹. Ook hierover stellen we een aantal maatregelen voor. Tenslotte staan wij als overheid niet alleen bij de ondersteuning van mensen met een laag inkomen. We stellen daarom in deze nota voor om een aantal particuliere initiatieven (financieel) te ondersteunen.

Maatregelen

1. Het stimuleren van en het ondersteunen bij het gebruik van bestaande regelingen

Er bestaan landelijke en gemeentelijke regelingen waar mensen met een minimuminkomen gebruik van kunnen maken. We willen het gebruik van bestaande regelingen stimuleren. We richten ons in eerste instantie op de **zorg- en huurtoeslag**.

Uit een eerste bestandsvergelijking van de dienst SOZAWE met die van de belastingdienst bleek dat ongeveer 15% van onze klanten bij de belastingdienst niet bekend stond als aanvrager van zorg- en huurtoeslag. Dat kan mensen tot maximaal € 200 per maand schelen. Het percentage kan vertekend zijn, omdat de gegevens van de belastingdienst nog niet helemaal actueel waren. De cijfers zijn echter zo hoog dat wij een campagne starten om inwoners in Groningen actief te wijzen op deze toeslagen en hen daarbij te ondersteunen. Deze campagne voeren we samen met de sociaal raadslieden van de MJD uit. We doen dit omdat de MJD het beste is toegerust om een groot aantal mensen hierbij te ondersteunen en goed te bekijken welke andere problemen er spelen, en hoe deze opgelost kunnen worden. Onze verwachting is dat de mensen die de zorg- en huurtoeslag niet aanvragen, ook op andere terreinen hun rechten niet claimen. De raadslieden van MJD zullen de mensen om wie het gaat persoonlijk benaderen, en per klant het geheel van voorzieningen bekijken waarop mogelijk recht bestaat. Gezien de omvang van de doelgroep en de intensiteit van de aanpak, is een extra investering noodzakelijk. We gaan hierbij uit van een bedrag van circa € 100 per klant². Voor onze klanten

¹ Overigens hebben we hier in de afgelopen periode ook al een aantal aanpassingen aangebracht. Zo hebben we het bedrag van de tegemoetkoming ouderbijdrage schoolfonds verhoogd en hebben we de toegankelijkheid van bijzondere bijstand vergroot.

² Het is op dit moment moeilijk om in te schatten hoeveel klanten we hiermee kunnen bereiken. Ten eerste weten we niet exact hoeveel mensen geen toeslag hebben aangevraagd (gegevens van de belastingdienst waren nog niet 100% actueel). Ten tweede kunnen er ook nog anderen dan bijstandsgerechtigden een beroep doen op ons bij de aanvraag van een toeslag. Voorlopig gaan we uit van een aantal van enkele honderden tot duizend. De kosten

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

betekent dit dat zij honderden euro extra ontvangen in 2006 én de jaren erna. Zij zijn vanaf de aanvraag bij de belastingdienst bekend als rechthebbende van deze toeslag. De uitvoering van de campagne vindt plaats in de eerste maanden van 2007 en is vóór 1 april 2007 afgerond. Dat is het laatste moment waarop mensen nog een aanvraag voor 2006 kunnen indienen. In de campagne willen we, behalve ondersteuning bij de aanvraag, ook achterhalen wat de redenen van mensen zijn om deze toeslag niet aan te vragen.

2. Het actief opsporen van rechthebbenden

Op verschillende manieren kunnen we personen die recht hebben op een bepaalde regeling actief opsporen.

a. Door het koppelen van bestanden

Eén van de manieren is het koppelen van bestanden. Zo heeft de koppeling van ons bestand aan dat van de belastingdienst ons de mogelijkheid gegeven om inzicht te krijgen in degenen die mogelijk recht hebben op een zorgtoeslag, maar deze niet hebben aangevraagd. Bij de werving van gebruikers van de Stadspas maken we ook gebruik van de koppeling van bestanden. Ook bij de Tegemoetkoming Ouderbijdrage Schoolfonds sporen we mogelijke rechthebbenden actief op. In de komende periode gaan we onderzoeken in hoeverre we nog beter gebruik kunnen maken van de verschillende bestanden om inzicht te krijgen in potentiële rechthebbenden van bestaande regelingen. Een belangrijk instrument hiervoor is het Inlichtingenbureau³. De gegevens die hieruit beschikbaar komen worden in eerste instantie gebruikt om fraude op te sporen. Er zijn echter steeds meer mogelijkheden om deze informatie ook te gebruiken om armoederisico's in kaart te brengen. Bijvoorbeeld omdat we vast kunnen stellen dat mensen geen zorgtoeslag hebben aangevraagd of een achterstand hebben bij de betaling van hun zorgverzekering. Ook ontwikkelen we het komende jaar een instrument (armoedescorekaart) waarmee onze medewerkers kunnen zien of onze klanten risico lopen op financiële problemen, zodat zij hen in een gesprek actief kunnen wijzen op regelingen die zij zouden kunnen gebruiken of hen door kunnen verwijzen naar hulpverlening.

b. Door informatie naar de burger te brengen

Naast het koppelen van bestanden kijken we ook naar manieren om specifieke groepen burgers actief (thuis) te benaderen. Zo heeft de MJD binnen het project "Meedoen" van de dienst SOZAWE een start gemaakt met het project "Met kleur de wijk in", waarin werkzoekenden de wijk in trekken om burgers te helpen bij het invullen van verschillende formulieren. Op deze manier snijdt het mes overigens aan twee kanten. De werkzoekende krijgt de mogelijkheid om, met begeleiding, actief aan de slag te gaan. Andere burgers ontvangen vervolgens de noodzakelijke ondersteuning bij het invullen van relevante formulieren.

Een andere manier waarop we hieraan invulling geven, is het gericht wijzen van mensen op hun recht op belastingteruggave. Mensen met een bijstandsuitkering die kosten maken vanwege ouderdom, ziekte of handicap kunnen vaak geld terug krijgen van de belastingdienst. We gaan hen hierover actief benaderen, en gaan bekijken op welke wijze we hen kunnen helpen bij het verkrijgen van hun recht.

c. Door maatschappelijke en intermediaire organisaties beter te benutten

Een derde manier is om beter gebruik te maken van organisaties die direct contact hebben met de klant. Wij constateren dat de laatste tijd regelmatig vragen binnenkomen van dergelijke organisaties

---

zijn afhankelijk van het aantal mensen dat we weten te bereiken. In het hoofdstuk financiën nemen we voorsnog een bedrag op van € 100.000.

³ Het Inlichtingenbureau is een virtuele plek waar gegevens van belastingdienst, sociale diensten, UWV, IB-groep en de Rijksdienst voor het Wegverkeer bij elkaar komen. Hiermee kunnen we als gemeente vaststellen of mensen naast hun bijstandsuitkering andere inkomsten of vermogen hebben.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

om informatie te geven over bijvoorbeeld bijzondere bijstand en vrijwilligersvergoedingen. Met uitzondering van een informatiefunctie voor ouderen, hebben we geen informatiepunt waar deze organisaties met hun vragen terecht kunnen. Ook is ons informatiemateriaal niet gericht op wat organisaties kunnen doen om hun klanten op de hoogte te brengen van de verschillende regelingen. Wij denken dat de beschikbaarheid van informatie voor intermediairs er toe leidt dat burgers beter op de hoogte zijn van de verschillende regelingen. Tegelijkertijd denken we dat we gêne om op deze regelingen een beroep te doen, kunnen verminderen door maatschappelijke en intermediaire organisaties een rol te laten spelen bij het aanvragen van bijzondere bijstand. Op dit moment doen wij dat in verregaande vorm bij de maaltijdvoorziening: Koks Herberg bepaalt op basis van de gegevens van de klant of er recht op deze voorziening bestaat en wat de hoogte van de eigen bijdrage is⁴. Een dergelijk verregaande rol zal in de meeste gevallen overigens niet mogelijk zijn. Bij de regeling maaltijdvoorziening kan dit wel omdat de criteria eenduidig zijn. In eerste instantie zullen we organisaties betrekken die te maken hebben met groepen burgers met het hoogste armoederisico: allochtonen, alleenstaanden met kinderen en personen met een slechte gezondheid. Concreet voorbeeld: met de medewerkers van de Jeugd Gezondheidszorg die belast zijn met het verstrekken van vergoedingen uit het *kinderfonds 'Armoede en gezondheid'* is afgesproken dat zij vanaf nu zorgvuldig gaan kijken welke aanvragen via de bijzondere bijstand vergoed kunnen worden. Ook wordt onderzocht hoe de JGZ-medewerkers actiever betrokken kunnen worden bij het toeleiden van ouders naar Sozawe.

3. *Betere voorlichting – onder andere via Internet*

Uit het onderzoek van het SCP blijkt dat niet-gebruik deels veroorzaakt wordt doordat mensen niet op de hoogte zijn van bepaalde regelingen of denken dat zij er geen recht op hebben. Dat betekent dat wij onze burgers zo goed mogelijk moeten informeren over welke regelingen bestaan, wat zij inhouden en wie er recht op heeft. Wij gaan onze manieren van communicatie en de inhoud ervan in de komende periode daarom aanpassen. Onderdeel van deze aanpak is in ieder geval een programma waarmee burgers zelf via Internet kunnen bepalen of, en hoeveel, recht zij hebben op bijzondere bijstand. We onderzoeken op dit moment welk pakket hiervoor het meest geschikt is. We houden hierbij rekening met de ontwikkelingen bij het Zorgloket en de aanpak van het project Stad en Stadhuis.

4. *Het aanpassen van bestaande regelingen*

Niet alleen het stimuleren van het gebruik van bestaande regelingen is een werkwijze om armoede te bestrijden, ook het aanpassen van bestaande regelingen is zinvol. We denken aan de volgende regelingen.

a. Uitbreiden pakket collectieve verzekering

Het Rijk heeft in de afgelopen jaren de ruimte voor gemeenten om inkomensondersteunende maatregelen te nemen, sterk ingeperkt. Dat gold vooral voor regelingen ten behoeve van groepen minima. Eén van de regelingen die het Rijk wél toestond, was een collectieve ziektekostenverzekering voor minima. In Groningen bieden we onze minima al jaren een dergelijke verzekering aan. We zijn daarbij voortdurend op zoek naar een verbetering van het vergoedingspakket. Voor 2007 willen we dit pakket uitbreiden met pruiken, hoortoestellen (en batterijen), pedicure, orthopedische steunzolen en de eigen bijdrage zittend ziekenvervoer. Deze pakketuitbreiding brengt voor onze klanten geen extra kosten met zich mee.

---

⁴ Uiteraard is het de gemeente die uiteindelijk besluit of er recht op een voorziening bestaat. Door duidelijke regels en een goede instructie aan de intermediair is dit slechts een formele handeling. Wel kan de gemeente de klant altijd vragen om inkomensgegevens om de rechtmatigheid vast te stellen.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

b. Verruimen mogelijkheden langdurigheidstoelage

Naast gemeentelijke regelingen voor minima heeft het Rijk met de komst van de WWB een regeling ingevoerd voor mensen die langdurig op een minimuminkomen zijn aangewezen en geen arbeidsmarktperspectief hebben. Deze langdurigheidstoelage is een landelijke regeling met strikte doelgroepcriteria (60 maanden aaneengesloten een minimuminkomen, geen inkomsten uit arbeid en geen maatregelen op het gebied van arbeidsinschakeling). Onder druk van gemeenten en als gevolg van rechterlijke uitspraken, heeft het Rijk er onlangs voor gekozen om de doelgroepcriteria licht te versoepelen. Dat houdt in dat gemeenten nu ook een langdurigheidstoelage kunnen toekennen aan personen met zeer weinig inkomsten of met inkomsten gedurende een zeer korte periode⁵. Overigens moeten gemeenten deze extra langdurigheidstoelagen zelf bekostigen uit het Inkomensdeel. Dat betekent voor de gemeente dus een extra tekort op dit budget van naar schatting € 38.000 per jaar. Wij zijn van mening dat een gering inkomen het recht op een langdurigheidstoelage niet in de weg mag staan. Wij kiezen er daarom voor om de langdurigheidstoelage toe ook toe te kennen aan diegenen die:

- gedurende 60 maanden aaneengesloten een inkomen op het sociaal minimum hebben gehad en
- gedurende die periode per jaar niet meer inkomsten hebben ontvangen dan een bedrag ter hoogte van de langdurigheidstoelage van een gezin.

Dat betekent dat als mensen in een jaar minder dan circa € 450 hebben verdiend, zij in Groningen toch recht kunnen hebben op de langdurigheidstoelage.

Op dit moment wijzen wij bijstandsgerechtigden actief op het feit dat zij recht hebben op deze toelage. Zij krijgen een formulier dat ondertekend en teruggestuurd moet worden. Het liefst zouden we deze toelage echter ambtshalve toekennen. De wet staat ons dat niet toe. Op dit moment onderzoeken we of er toch (juridische) mogelijkheden zijn om de toelage te betalen zonder dat klanten hiervoor een formulier hoeven in te sturen.

c. Vaker bijzondere bijstand als schenking verstrekken voor duurzame gebruiksgoederen

Voor noodzakelijke duurzame gebruiksgoederen geldt dat pas bijstand gegeven kan worden, als de aanvrager geen lening kan afsluiten. Bovendien wordt de bijstand dan waar mogelijk als leenbijstand gegeven. We gaan bekijken in hoeverre we voor deze kosten vaker over kunnen gaan tot het verstrekken van bijzondere bijstand zonder terugbetalingsverplichting. We komen hier nog niet met concrete voorstellen omdat we eerst zorgvuldig de consequenties in kaart willen brengen: de kosten van een dergelijke beleidswijziging lopen snel erg hoog op, en ook moet uitgezocht worden wat we exact kunnen doen binnen de ruim te die de wet biedt.

5. Het vereenvoudigen van procedures

We zijn inmiddels in twee wijkteams van de dienst SOZAWE bij wijze van proef gestart met een vereenvoudiging en versnelling van de afhandeling van aanvragen voor bijzondere bijstand. Doel ervan is te komen tot een werkwijze waarbij een groot deel van de aanvragen voor bijzondere bijstand onmiddellijk afgehandeld wordt: de klant kan na het indienen van de aanvraag wachten op de beslissing, en met de beschikking in de hand naar huis gaan. Als de proef slaagt, gaan we deze werkwijze voor de hele stad hanteren.

---

⁵ Ook gedeeltelijk arbeidsongeschikten kunnen sinds kort recht doen gelden op een langdurigheidstoelage (wanneer zij aan dezelfde voorwaarden voldoen als bijstandsgerechtigden). Voor deze groep heeft de gemeente wel extra middelen gekregen.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

6. Het ondersteunen van (particuliere) initiatieven

Het bieden van ondersteuning aan groepen die in een moeilijke positie verkeren is niet alleen voorbehouden aan de overheid. We zullen indien mogelijk zinvolle (particuliere) initiatieven ondersteunen.

a. Nieuwe loods voedselbank

Hoewel we van mening zijn dat voorzieningen als voedselbanken overbodig zouden moeten zijn, bestaan ze wel en doen ze goed werk. De voedselbank in Groningen heeft bij ons het verzoek ingediend voor een eenmalige bijdrage voor een voor hen noodzakelijke verhuizing naar een grotere loods. Wij willen hier aan voldoen door € 20.000 beschikbaar stellen. Uitbetaling daarvan zal plaatsvinden nadat de voedselbank met een realistisch bedrijfsplan heeft aangetoond dat de verhuizing financieel mogelijk is zonder verdere bijdrage van de gemeente. Daarnaast gaan we zorgen dat we goed zicht krijgen op de omstandigheden van de mensen die gebruik maken van de voedselbank. Landelijk onderzoek van Regioplan heeft uitgewezen dat klanten van voedselbanken in veel gevallen geen gebruik maken van beschikbare hulpverlening. Wij gaan in de komende periode klanten van de Groningse voedselbank actief benaderen met een aanbod voor ondersteuning of hulpverlening.

b. Opzetten Gronings Jeugdportsfonds

Landelijk is een fonds actief om jongeren uit minimagezinnen financieel te ondersteunen bij het beoefenen van sport. Het landelijke fonds stimuleert en faciliteert lokale fondsen. Het is de bedoeling dat er lokaal een comité van aanbeveling, een bestuur en ambassadeurs worden gevonden die sponsors werven en aanvragen afhandelen. Ambassadeurs van het fonds zijn bekende sporters. Sport levert een belangrijke bijdrage aan maatschappelijke deelname, vooral bij kinderen. Wij leveren dan ook graag (in navolging gemeenten als Tiburg, Amsterdam en Utrecht) een bijdrage aan de vormgeving van een dergelijk fonds in de gemeente Groningen. Dat betekent dat wij actief op zoek gaan naar een bestuur en ambassadeurs van een Gronings Jeugdportsfonds en dat wij een jaarlijkse bijdrage aan een dergelijk fonds gaan verstrekken. We zorgen er voor dat tussen de activiteiten van de Stadspas en dit fonds geen dubbelingen ontstaan.

7. Gelijktrekken inkomensgrenzen

Op verzoek van de raad hebben wij een overzicht gemaakt van de inkomensgrenzen van de verschillende regelingen voor minima in onze gemeente. Daaruit kunnen we concluderen dat:

- voor een aantal regelingen de gemeente geen of slechts beperkte ruimte heeft voor het vaststellen van de inkomensgrens (kwijschelding en langdurigheidstoelage);
- voor de meeste regelingen al één inkomensgrens geldt (TOS, Collectieve Ziektekostenverzekering, categorale regeling chronisch zieken en gehandicapten), namelijk 115% van het sociaal minimum;
- voor twee regelingen een afwijkende inkomensgrens geldt: de regeling maaltijdvoorziening (110% en een glijdende schaal) en de Stadspas.

Voor de Stadspas komt de raad zelf met voorstellen. Resteert de regeling maaltijdvoorziening. We stellen voor om hier de inkomensgrens waaronder mensen géén eigen extra bijdrage hoeven te betalen, op te trekken naar 115%. Daarmee hebben we waar mogelijk één inkomensgrens gerealiseerd.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

Samenvatting

Op korte termijn nemen we een aantal maatregelen om het niet-gebruik van bestaande regelingen te verhogen. Met een actieplan zorg- en huurtoeslag zorgen we ervoor dat Stadters optimaal gebruik maken van landelijke regelingen. Het optimaliseren van het gebruik van gemeentelijke regelingen willen we realiseren door bestanden te koppelen, door de samenwerking met maatschappelijke organisaties te verbeteren en door de inhoud en aard van de voorlichting aan te passen. We denken hiermee te bereiken dat meer mensen gebruik maken van bestaande regelingen en dat bestaande gebruikers van meerdere regelingen gebruik gaan maken. Daarnaast vereenvoudigen we procedures en passen we bestaande regelingen aan zodat deze gunstiger zijn voor de gebruikers (ziektelkostenverzekering) of voor een grotere groep beschikbaar komen (langdurigheidstoelag). Tenslotte bieden wij financiële ondersteuning aan organisaties die iets betekenen voor minima in de stad.

FEITEN EN CIJFERS INKOMENS IN GRONINGEN

In Groningen zijn 75.000 huishoudens (exclusief studentenhuishoudens en institutionele huishoudens). Hiervan behoort 13% tot de categorie huishoudens met een laag inkomen (= inkomen met een koopkracht op het niveau van een bijstandsuitkering in 1979). Voor alleenstaanden geldt een bedrag van € 9.249. Het percentage lage inkomens verschilt per wijk. Er zijn in Groningen drie wijken waar het aandeel lage inkomens hoger is dan 20%: Beijum-Oost, De Hoogte en de Oost-indische buurt. Het gemiddelde inkomen ligt in Groningen lager dan gemiddeld in Nederland. Dat geldt voor alle categorieën huishoudens (actief en niet-actief)

FEITEN EN CIJFERS ALLOCHTONEN EN BIJZONDERE BIJSTAND

Van de Stadters is circa 20% allochtoon. Het aandeel allochtonen in de bijstand is bijna twee keer zo hoog: 37%. Uit landelijk onderzoek kwam naar voren dat het niet-gebruik van inkomensondersteunende regelingen bij allochtonen hoger is. Om hiervan in Groningen een indicatie te krijgen, hebben we gekeken in hoeverre het percentage allochtonen dat gebruik maakt van individuele bijzondere bijstand overeenkomt met het percentage allochtonen met een algemene bijstandsuitkering. Dat blijkt het geval. Van de personen die individuele bijzondere bijstand hebben aangevraagd, is 36% allochtoon. De verschillen tussen bevolkingsgroepen zijn beperkt. De relatief kleine mediterrane en midden- en zuidamerikaanse bevolkingsgroepen maken relatief minder gebruik van bijzondere bijstand, de antilliaanse en arubaanse bevolkingsgroep relatief iets meer.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

DEEL 2: SCHULDHULPVERLENING INTENSIVEREN

Inleiding

In de afgelopen periode hebben we moeten bezuinigen op de schuldhulpverlening. Dat heeft ertoe geleid dat de voorwaarden om in aanmerking te kunnen komen voor deze hulp zijn aangescherpt. We hebben nadrukkelijker gekeken naar de motivatie van mensen om hun problemen daadwerkelijk op te lossen. Mensen moeten hun eigen verantwoordelijkheid nemen. We hebben echter ook gezien dat bepaalde groepen burgers daartoe niet in staat zijn. Aanscherping van criteria heeft bij deze groep nauwelijks effect. We kiezen er daarom voor om opnieuw preventief budgetbeheer uit te voeren, maar dan alleen voor mensen met complexe problematiek. Voorwaarde is dat dit budgetbeheer onderdeel uitmaakt van een hulpverleningsprogramma. Hiermee lossen we echter het toenemende schuldenprobleem niet op. Uit onderzoek van het SCP blijkt dat mensen met een minimuminkomen steeds moeilijker rond kunnen komen en dat financiële problemen steeds groter worden. Zorgwekkend is daarbij dat de problemen vooral bij jongeren toenemen. Ook het Rijk heeft inmiddels onderkend dat actie op dit punt noodzakelijk is. Gemeenten spelen hierbij een essentiële rol. Onlangs heeft het kabinet € 25 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de intensivering van schuldhulpverlening. Het grootste deel van dit bedrag gaat naar de gemeenten (€ 23 miljoen). Het gaat daarbij om een eenmalige subsidie. Tot 2009 is eenzelfde bedrag beschikbaar. De manier waarop dit wordt besteed is afhankelijk van de afspraken die worden gemaakt tussen Rijk, gemeenten en verschillende (koepel) organisaties die een rol spelen op het terrein van schuldenproblematiek (maatschappelijk werk, woningbouwcorporaties, kredietverstrekkers, energiebedrijven, enzovoort). Op 18 december is er een (tweede) bestuurlijke conferentie waarin afspraken worden gemaakt om schuldproblemen effectiever aan te pakken. Groningen neemt hier als één van de vertegenwoordigers van gemeenten aan deel.

In dit onderdeel van de nota geven wij aan op welke manier wij de extra middelen voor schuldhulpverlening willen inzetten. Naar verwachting gaat het om een bedrag van circa € 500.000. Omdat de uitgaven van de subsidieregeling verantwoord moeten worden over de periode 1 januari 2006 tot 1 mei 2007, kiezen we ervoor om de subsidie (formeel) voor een deel in te zetten voor reguliere activiteiten in 2006. De daaruit voortvloeiende vrijval benutten we voor extra maatregelen in 2007. Hiermee doen we recht aan het doel van de subsidie: extra inspanningen schuldhulpverlening.

Maatregelen

1. Het voorkomen van schulden: investeren in preventie en signalering

Schuldproblemen zijn in de afgelopen jaren sterk in omvang toegenomen. Het beroep op schuldhulpverlening is daarmee ook sterk gestegen. Wanneer mensen een beroep doen op schuldhulpverlening zijn de problemen vaak al erg groot. We vinden het belangrijk dat het zover niet komt. Dat betekent dat we in de komende periode fors investeren in het voorkómen van schulden, het vroegtijdig signaleren van mogelijke problemen en het voorkómen dat mensen na het oplossen van hun schulden opnieuw in de problemen raken (recidive). Op dit moment besteden we al de nodige aandacht aan preventie⁶. Dit bouwen we op de volgende manieren uit:

---

⁶ Bijvoorbeeld door het geven van voorlichting aan klanten, ketenpartners, schuldeisers, scholen, door artikelen in kranten, het deelnemen in samenwerkingsprojecten, het leveren van een bijdrage aan de voorlichtingen 'Let's talk about money' en 'Grip op geld' aan nieuwe bijstandsklanten en de uitvoering van de budgetteringscursus 'Rondkomen kun je leren'.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

a. Vergroten van de kennis bij medewerkers van de verschillende instellingen

Om schulden te voorkomen is het van belang dat mogelijke problemen worden gesignaleerd en aangepakt. Dat betekent dat organisaties die in aanraking komen met mensen die dergelijke problemen hebben (of dreigen te krijgen) dit herkennen en hier actie op kunnen ondernemen. Dat geldt voor hulpverleningsinstellingen, welzijnsinstellingen, scholen, ouders, werkgevers en voor consulents van de dienst SOZawe zelf. Deze kennis vergroten we door:

- voorlichtings- en preventiemateriaal te ontwikkelen. Dat doen we samen met het NIBUD.
- via workshops en andere bijeenkomsten deze instellingen te informeren over het herkennen en aanpakken van schuldproblemen
- de 'Groningse schuldenwijzer' te actualiseren en te verspreiden

Bij deze aanpak willen we in de komende periode extra aandacht besteden aan twee doelgroepen: jongeren en (potentiële) werknemers.

b. Zorgen voor beschikbaarheid van ondersteuning bij financiële vragen en problemen

Met alleen het vergroten van de kennis zijn we er natuurlijk niet. Wanneer problemen worden herkend, is het van belang dat organisaties ook weten waar zijzelf of hun klanten terecht kunnen voor ondersteuning of hulpverlening. Daarnaast is het van belang dat die ondersteuning of hulpverlening daadwerkelijk beschikbaar is. Dat betekent in de eerste plaats dat de bestaande schuldhelpverlening op sterkte moet zijn, bijvoorbeeld waar het gaat om preventief budgetbeheer. Daar komen we hieronder op terug. Maar het betekent ook een extra investering in ondersteuning waarbij nog niet direct sprake is van schuldenregelingen. Wij willen daarom de volgende voorzieningen vorm gaan geven:

- een 'eurocoach' die (voornamelijk jongere) mensen met een bijstandsuitkering ondersteunt bij het op orde krijgen van hun financiële situatie;
- het instellen van leningen voor jongeren met een borgstelling en uitgestelde aflossing. We doen dit omdat voor jongeren geen schuldregelingen mogelijk zijn in verband met hun (gebrek aan) aflossingsmogelijkheden. Dit leidt er toe dat hun schulden steeds verder toenemen (door hoge rentes en incassokosten); Het gaat hier uiteraard om saneringskredieten.
- ondersteuning van werkgevers bij het oplossen van financiële problemen van hun werknemers en bij het realiseren van een soepele overgang van mensen met een bijstandsuitkering naar een betaalde baan. Het gaat hierbij om mensen voor wie de sociale dienst bijvoorbeeld doorbetalingen regelt. Doel van deze tweede vorm van ondersteuning is om te voorkomen dat werkgevers door deze 'rompslomp' afzien van het bieden van een arbeidscontract. Dit aanbod kan een onderdeel zijn van een arrangement dat in het kader van de werkgeversbenadering wordt afgesloten;
- een informatie- en vraagbaakfunctie waar scholen, hulpverleningsinstellingen en andere organisaties terecht kunnen voor vragen op het gebied van schuldproblemen. We doen dit in nauw overleg met andere organisaties die hier een rol in spelen (bijvoorbeeld de sociaal raadsliden en het NIBUD);
- ondersteuning van klanten die gebruik maken van de dienstverlening van de voedselbank (zie hiervoor deel 1 van deze nota);
- het ontwikkelen van een budgetcursus specifiek gericht op jongeren;

c. Afspraken maken met schuldeisers

Schuldeisers spelen een belangrijke rol bij het signaleren en voorkomen van problematische schulden. Zo kan het niet-betalen van de huur, van de elektriciteitsrekening of van de premie voor de zorgverzekering een indicatie zijn van financiële problemen. Het is van belang dat al in een vroeg stadium actie wordt ondernomen om te voorkomen dat de financiële problemen toenemen en huisuitzetting of onverzekertheid het gevolg zijn. Op dit moment worden de mogelijkheden onderzocht om woningbouwverenigingen, elektriciteitsbedrijven en ziektekostenverzekeraars te bewegen om achterstanden aan de gemeente door te geven. Dat maakt het voor ons gemakkelijker om

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

met hen afspraken te maken over de aanpak van niet-betalers. Bijvoorbeeld door deze klanten onmiddellijk door te verwijzen naar schuldhulpverlening. Dat betekent overigens wel dat die vorm van hulpverlening ook onmiddellijk beschikbaar moet zijn.

We zetten daarom in op:

- voorlichting bij woningbouwcorporaties en nutsbedrijven
- afspraken maken over klanten met betalingsachterstanden
- onmiddellijke beschikbaarheid van de noodzakelijke hulpverlening.

2. Intensiveren van preventief budgetbeheer

Bij budgetbeheer kan iemand met schulden gedeeltelijk of helemaal niet zelf over zijn inkomen beschikken. Schuldeisers hebben hierdoor de garantie dat betrokkenen hun vaste lasten betalen en hun aflossingsverplichtingen nakomen. Preventief budgetbeheer zetten we in wanneer een schuldregeling (nog) niet mogelijk is. Hiermee kunnen we de financiële situatie stabiliseren. Het gaat bij preventief budgetbeheer om bijzondere groepen met forse problemen: bijvoorbeeld mensen die in aanmerking komen voor herhuisvesting, jongeren, mensen met huur-, energie-, en waterschulden die kunnen leiden tot huisuitzetting en afsluiting van water en energie, dak- en thuislozen, mensen die in afwachting zijn van opname in beschermingsbewind, multiprobleemgezinnen en ouderen.

Aan de inzet van preventief budgetbeheer verbinden we de voorwaarde dat er sprake is van een intensief hulpverleningstraject gericht op gedragsverandering, met duidelijke afspraken tussen alle betrokkenen: burger, GKB en hulpverleningsinstelling. Als de burger zich niet aan de afspraken houdt, kan dat het stopzetten van de hulpverlening en budgetbeheer betekenen. We leggen deze afspraken vast in een zogenaamd 3-partijen-contract⁷. Het afgelopen jaar hadden we ruimte voor 75 nieuwe aanvragen en we willen dit aantal voor het komende jaar vergroten met 150. Budgetbeheer is doorgaans een langdurig traject en vergt een structurele investering in mensen en middelen.

3. Vergroten van de effectiviteit van schuldhulpverlening

Naast preventie en een doelgroepgerichte aanpak blijft het van belang de huidige vormen van schuldhulpverlening zo effectief mogelijk te maken. Dat betekent dat we steeds op zoek zijn naar manieren om de huidige kwaliteit te verbeteren en naar manieren om de bestaande instrumenten effectiever te maken door ze te koppelen aan andere instrumenten. Het 3-partijen-contract uit de vorige paragraaf is daarvan een voorbeeld. Hieronder geven we aan op welke manier wij kwaliteit en effectiviteit kunnen vergroten.

a. Verhogen van de kwaliteit

We werken op dit moment aan de verbetering van de kwaliteit van onze dienstverlening. Hiertoe hebben we onder andere een kwaliteitsconsulent ingezet. We maken in de komende periode een extra slag door:

- de telefonische bereikbaarheid te verbeteren;
- het aantal voortgangsgesprekken met onze klanten te verhogen. Hiermee besteden we meer aandacht aan het afbouwen van budgetbeheer en het voorbereiden van onze klanten op een situatie waarin zij het weer zelf moeten doen;
- een verhoging van de bijdrage aan organisaties voor dak- en thuislozen die inkomensbeheer voor deze doelgroep uitvoeren;
- ondersteuning van organisaties als Humanitas in de vorm van materiaal en werving en scholing van vrijwilligers bij het uitvoeren van thuisadministraties.

---

⁷ Deze aanpak, waarbij we via een persoonlijk herstelplan en een driepartijencontract proberen de (schuld)hulpverlening effectiever te maken, heeft ook landelijk interesse gewekt. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft ons gevraagd dit als 'best practice' uit te werken voor de bestuurlijke conferentie over schuldhulpverlening.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

b. Verhogen van de effectiviteit

De effectiviteit van de bestaande hulpverlening vergroten we de komende periode door:

- gebruik te maken van de mogelijkheid die de Wet werk en bijstand biedt om budgetbeheer (en aanvullende vormen van hulpverlening) verplicht te stellen;
- verzorgen van workshops voor schuldeisers over de aansluiting van het minnelijk en het wettelijk traject en gebruik maken van toekomstige wettelijke mogelijkheden om schuldeisers mee te laten werken aan een minnelijk traject;
- via een pilot schuldhulpverlening aan (ex-)zelfstandigen mogelijk te maken;
- intensivering van de cursus 'rondkomen kun je leren' om klanten zelfredzamer te maken;
- het instellen van een apart spreekuur voor jongeren;
- in meer gevallen het instrument sociale kredietverlening met borgstelling in te zetten;
- schuldhulpverlening meer in te zetten als ondersteuning van reïntegratie, waarbij we een werkwijze ontwikkelen waardoor gedurende de voorbereiding op een baan, financiële problemen zoveel mogelijk worden weggenomen of hanteerbaar worden gemaakt.

Samenvatting

Op korte termijn nemen we een aantal maatregelen om de schuldhulpverlening te intensiveren. We maken hierbij gebruik van de subsidieregeling schuldhulpverlening. Naar verwachting ontvangen we hiervoor circa € 500.000. Deze middelen zetten we in voor de intensivering van preventie, voor de uitbreiding van preventief budgetbeheer en voor manieren om de schuldhulpverlening effectiever in te zetten. Op alle punten besteden we speciaal aandacht aan de groep jongeren en aan de combinatie van reïntegratie/werk en schuldhulpverlening.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

DEEL 3:

ARMOEDEBESTRIJDING VRAAGT OM EEN GEZAMENLIJKE AANPAK

Inleiding

Armoede meer is dan het gebrek aan financiële middelen. Bij armoede gaat het over het gebrek aan perspectief dat je hebt om 'mee te kunnen doen'. We spreken dan van sociale uitsluiting. Het SCP geeft aan dat het bij sociale uitsluiting gaat om verschillende elementen:

a. sociale participatie (meedoen)

Bij sociale participatie gaat het om de vraag of mensen 'meedoen' aan de samenleving. Je kunt daarbij onderscheid maken tussen formele participatie (bijvoorbeeld betaalde arbeid) en informele participatie (bijvoorbeeld lidmaatschap van verenigingen).

b. materiële deprivatie (armoede)

Bij materiële deprivatie gaat het om de mate waarin mensen in staat zijn om rond te komen. Dat heeft te maken met de hoogte van het inkomen, het gebruik van inkomensondersteunende maatregelen en eventuele schuldenproblematiek.

c. toegang tot 'social rights' (toegang tot sociale rechten)

Bij toegang tot social rights gaat het om de mate waarin mensen toegang hebben tot onderwijs, zorg, maatschappelijke instanties, huisvesting en veiligheid.

Wanneer we sociale insluiting willen bevorderen, is een aanpak nodig gericht op deze drie elementen. Deze elementen zijn natuurlijk niet nieuw. Het beleid van de gemeente Groningen is ook nu al gericht op de verbetering van de maatschappelijke positie van alle Stadgers. De aanpak is nu echter verspreid over verschillende beleidsterreinen. Wat we in de komende periode gaan doen is actief onderzoeken in hoeverre de maatregelen op deze afzonderlijke beleidsterreinen bijdragen aan het stimuleren van sociale insluiting, en onderzoeken waar we de effectiviteit kunnen vergroten. Bijvoorbeeld door maatregelen beter op elkaar af te stemmen. We willen daarbij de verschillende maatschappelijke organisaties in onze stad betrekken. Zowel bij het in kaart brengen van de huidige situatie, als bij het bedenken van mogelijke oplossingen en het leveren van een bijdrage daaraan.

Het Groninger Armoedepact

In de komende periode willen we komen tot een 'Groninger Armoedepact' waarin gemeente en maatschappelijke organisaties aangeven welke bijdrage zij gaan leveren aan de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting.

Dat pact bevat in ieder geval voorstellen over de drie onderwerpen die hierboven zijn genoemd: meedoen, armoede en toegang tot sociale rechten. Bij elk van de onderwerpen maken we onderscheid tussen signaleren, voorkomen en helpen.

In de komende maanden gaan we:

- I. in gesprek met een groot aantal maatschappelijke organisaties om in kaart te brengen waar zich problemen op het gebied van sociale uitsluiting voordoen en om mogelijke oplossingen te bespreken.
- II. bestaande (beleids-) oplossingen in kaart brengen en bezien in hoeverre deze een bijdrage leveren aan de doelstellingen meedoen, voorkomen van armoede, en vergroten van de toegang tot de sociale rechten. We betrekken hierbij de bijdrage die vanuit verschillende beleidsterreinen worden geleverd: bijvoorbeeld vanuit 'Gezonder Zorgen 2' en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Voorafgaande aan de start, en gedurende het proces vindt afstemming plaats tussen de wethouders Verschuren, Visscher en Van Schie, zodat de integraliteit van de aanpak gewaarborgd is.
- III. van de gesprekken en de inventarisatie maken we een analyse op basis waarvan we voorstellen doen om sociale uitsluiting zoveel mogelijk te voorkomen. Hierin geven we tevens aan welke bijdrage de gemeente kan leveren en welke bijdrage de afzonderlijke maatschappelijke organisaties in de gemeente Groningen kunnen leveren.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

- IV. deze voorstellen bespreken op een conferentie waar alle betrokken partijen voor worden uitgenodigd.
- V. afspraken uit deze conferentie vastleggen in een Groninger Armoedepact waarin allen aangeven welke bijdrage zij leveren aan de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting.

De planning is om het Groninger Armoedepact voor de zomer van 2007 aan de raad voor te leggen.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

DEEL 4: FINANCIERING

Inleiding

In dit hoofdstuk geven we u inzicht in de financiële gevolgen van de voorgestelde maatregelen. We zijn in sommige gevallen concreet zijn, en in andere gevallen niet. Dit heeft verschillende oorzaken:

- a. Bij het verbeteren van bestaande maatregelen en het stimuleren van het gebruik, kunnen we in de meeste gevallen aangeven wat concrete activiteiten gaan kosten. We kunnen echter niet exact aangeven wat de financiële gevolgen van deze maatregelen zijn. Zo verwachten wij dat het intensiveren van de voorlichting leidt tot een toename van het gebruik van bestaande maatregelen. De schatting die we hiervan maken is echter met veel onzekerheden omgeven. We kennen immers de omvang van het niet-gebruik niet. Vooral nog gaan we uit van een intensivering van € 400.000.
- b. De maatregelen om schulden te voorkomen en de schuldhulpverlening te intensiveren zijn momenteel slechts globaal in te schatten. De subsidieregeling is nog niet zo lang bekend en het is niet eenvoudig om de exacte kosten van de verschillende activiteiten vast te stellen.
- c. Bij de subsidieregeling schuldhulpverlening geldt dat deze in eerste instantie slechts eenmalig is. We hebben dan ook in de eerste plaats gezocht naar projectmatige activiteiten. Dat is bij schuldhulpverlening echter niet eenvoudig. Deze vraagt immers om een structurele aanpak waarbij professionele ondersteuning noodzakelijk is. Dat betekent dat een deel van de voorstellen een structureel karakter draagt. Wij verwachten dat het Rijk ervoor zal kiezen om middelen voor schuldhulpverlening structureel aan gemeenten beschikbaar te stellen, maar zekerheid hierover hebben wij niet. Dat betekent dat de genoemde voorstellen een financieel risico voor de gemeente met zich mee brengen. Ook de middelen die we incidenteel inzetten, zijn middelen die voor een belangrijk deel personele inzet vragen. Wanneer deze middelen daadwerkelijk incidenteel blijken te zijn, betekent dat dus dat kwaliteit, netwerk en intensivering van bestaande producten weer naar een lager niveau worden teruggebracht.

De maatregelen op een rij

Hieronder zetten we alle maatregelen op een rij. We geven hierbij een indicatie van de kosten en we geven aan uit welk budget de kosten betaald worden. Tevens geven we aan of het om een incidenteel bedrag gaat of om bedragen met een structureel karakter.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

Maatregel	Bedrag	Budget	Incidenteel/ structureel
Bestaande regelingen verbeteren en het niet-gebruik terugdringen			
1. Campagne zorg/huurtoeslag	€ 100.000	Budget BB	I
2. Ontwikkeling armoedescorekaart	€ 30.000	Budget BB	I
3. Formulierenbrigade Meedoen	pm	Budget WWB Werkdeel	
4. Ontwikkeling materiaal intermediairs	€ 40.000	Budget BB	I
5. Verbetering voorlichting (ontwikkelen)	€ 30.000	Budget BB	I
6. Actualiseren/in stand houden 4 en 5	€ 20.000	Budget BB	S
7. Informatie/vraagfunctie	€ 20.000	Budget BB	S
8. Uitbreiding pakket collectieve ziektek	€ 65.000	Budget BB	S
9. Langdurigheidstoeslag versoepelen	€ 38.000	Budget WWB Inkomensdeel	S
10. Bijstand als schenking ipv lening	ntb	Budget BB	S
11. Voedselbank	€ 20.000	Budget	I
12. Ondersteuning klanten voedselbank	ntb	Extra financiering Rijk? ⁸	S
13. Jeugdspoortfonds opzet	€ 15.000	Energietoeslag	I
14. Jeugdspoortfonds ondersteuning	ntb	Budget BB	S
15. Optrekken grens maaltijdvoorziening	€ 10.000	Budget BB	S
16. Extra gebruik	€ 400.000	Budget BB	S
Schuldhelpverlening intensiveren			
17. Preventie schuldhelpverlening	€ 45.000	Subsidie	I
18. Preventiemateriaal schuldhelpverlening	€ 20.000	Subsidie	I
19. Preventief budgetbeheer (afpraak2006)	€ 100.000	Subsidie	S
20. Intensivering (prev.) budgetbeheer	€ 120.000	Subsidie	S
21. Vergroten effectiviteit schuldhelpverl.	€ 120.000	Subsidie	I
22. financiële coaching jongeren/werkgevers	€ 50.000	Subsidie	I
23. Borgstellingen sociale kredieten	€ 25.000	Subsidie	S
24. Schuldhelpverlening (ex-)zelfstandigen	€ 20.000	Subsidie	I
Gezamenlijke aanpak armoede			
25. Voorbereiding/uitvoering plan van aanpak en conferentie	€ 40.000	Energietoeslag	I
26. Reservering middelen uitvoering armoedepact	€ 660.000	Energietoeslag	I

Toelichting

Bestaande regelingen verbeteren en het niet-gebruik terugdringen

Uitgaande van de prognose op basis van werkelijke uitgaven t/m oktober 2006, schatten we in dat we een structurele intensivering van € 490.000 binnen het budget bijzondere bijstand kunnen oplossen. Mocht het extra gebruik (maatregel 16) boven de € 400.000 uitkomen, dan ontstaat een tekort op het budget bijzondere bijstand.

⁸ De Tweede Kamer heeft in oktober een amendement aangenomen waarin zij het kabinet vraagt om 10 miljoen te bestemmen voor schuldhelpverlening aan klanten van voedselbanken. Het is nu nog niet duidelijk op welke manier dit geld betaalbaar wordt gesteld. Vermoedelijk wordt dit gekoppeld aan de extra middelen voor schuldhelpverlening in de komende drie jaar.

Uitsluiting uitgesloten

Raadsvoorstel - 'Uitsluiting uitgesloten' (bestrijding armoede en sociale uitsluiting)

De uitbreiding van de langdurigheidstoelage vanwege beperkte inkomsten kan naar verwachting binnen de huidige begroting worden gedekt. Het effect van de uitbreiding met gedeeltelijk arbeidsongeschikten kunnen wij op dit moment niet inschatten. Wij weten niet om welke aantallen het gaat en we hebben nog geen duidelijkheid over de omvang van de extra middelen in het inkomensbudget.

Schuldhulpverlening intensiveren

Zoals we hebben aangegeven, worden de kosten van de intensivering van de schuldhulpverlening gedekt uit de middelen uit de eenmalige subsidieregeling. Naar verwachting gaat het om een bedrag van circa € 500.000. Formeel heeft de subsidie betrekking op de periode 1 januari 2006 – 1 mei 2007. Wij stellen voor om het bedrag naar rato over de jaren 2006 en 2007 te verdelen. Dit betekent dat € 375.000 wordt toegerekend aan 2006 en € 125.000 aan 2007. Voor de verantwoording van het subsidiebedrag zetten we een deel van de reguliere uitgaven 2006 in. Dit houdt in dat 2006 een vrijval van middelen schuldhulpverlening zal laten zien. Deze vrijval van middelen zetten we in ter financiering van de in het voorgaande geschetste plannen.

Het extra bedrag voor preventief budgetbeheer dat in het collegeprogramma is aangekondigd (€ 100.000) is ten laste gebracht van deze subsidie. De intensivering van preventief budgetbeheer (in totaal € 220.000) en het sociaal krediet voor jongeren (€ 25.000) heeft een structureel karakter. Wij gaan ervan uit dat de extra middelen voor schuldhulpverlening ook de komende jaren beschikbaar komen voor de gemeente, maar zekerheid daarover hebben wij nog niet⁹. Ook met de middelen uit de subsidie die we inzetten voor incidentele maatregelen, lopen we enig risico. Zoals we in de inleiding hebben gemeld, betekent het terugdraaien van deze maatregelen (opnieuw) een daling van het kwaliteitsniveau van de schuldhulpverlening met bijbehorende risico's (afname goodwill, verzwakking van het netwerk, stopzetting goedlopende activiteiten met resultaat, afname opgebouwde kennis en vaardigheden, vermindering dienstverlening).

Gezamenlijke aanpak armoede

De kosten voor dit onderdeel zijn een globale schatting van:

- a. de kosten die we maken in de voorbereiding van het Groninger Armoedepact (voorlichting, bezoeken, conferentie, materiaal, eventueel onderzoek);
- b. de kosten die voortkomen uit concrete voorstellen die tijdens de conferentie worden gedaan om sociale uitsluiting te voorkomen. Het gaat daarbij om incidentele kosten. Waar we tot voorstellen komen over structurele aanpassingen, komen we op dat moment te spreken.

Deze kosten willen we dekken uit de reserves van de energietoelage.

ACTIEVE INFORMATIEVERSTREKKING PUBLICATIES OP INTERNET

Het onderwerp armoedebeleid hebben we uitgekozen om te experimenteren met actieve informatieverstrekking aan de inwoners van onze stad. Dat betekent dat we informatie over dit onderwerp actief, snel en op een toegankelijke wijze beschikbaar maken voor alle Stadgers. Behalve besluiten van het college vindt u op de website van de gemeente tevens publicaties waar we in deze nota naar verwijzen en voorbeelden uit andere gemeenten.

⁹ Het kabinet heeft ook voor de komende jaren middelen gereserveerd in de begroting van SZW, maar er is nog geen duidelijkheid over de manier waarop dat bedrag betaalbaar wordt gesteld.

Uitsluiting uitgesloten